

**Պարզեւներ անկախության
17-րդ սարեղարձի կառակցությամբ**

Նախագահ Սերժ Սարգսյանը սեղտեմբերի 17-ին հրամանագիր է ստորագրել Հայաստանի Հանրապետության անկախության հոչակման 17-րդ տարեդարձի կաղակցությանը հայազգի մեծանուն բնետոախովզ, գիտնական, հասարակական-քաղաքական գործիչ Արթուր Նիկոլայի Զիլինգարովին Սուր Մեսրոպ Մաշտոցի շանօնով ղարգեատելու մասին։ Մեկ այլ հրամանագրով, ֆիզիկական կուլտուրայի եւ սոլորժի զարգացման գործում ներդրած նշանակալի ավանդի համար Հայաստանի ազգային օլյմոփիական կոմիտեի նախագահ Գագիկ Կոյսայի Ծառուկյանը ղարգեատովել է «Հայրենիքին մատուցած ծառայությունների համար» 1-ին աստիճանի մեդալով։ Նախագահը Հանրապետության վաստակավոր լրագրողի ղատկավոր կոչում է սնորհել մեթերի նախկին լրագրող, «Արմենիա» հեռուստաընկերության քաղաքական մելիուրան Շահնիկ Անդրեևանի Էռմիանիս անունում են։

**ՄԵԾ ԲՐԻՏԱՆԻԱՅԻ ՔԱՂՈՒՀԻՆ
ԸՆՐԻԱՎՈՐԵԼ Է ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ
ՏՆՍԻ ԱՌԻԹՈՎ**

Հայաստանի անկախության տոնի առիթով Մեծ Բրիտանիայի դեսպանության տարածած հաղորդագրությունում ասվում է, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում Մեծ Բրիտանիայի եւ Շոտլանդիայի միացյալ Թագավորության դեսպանատունը իր հարգանքն է հավաստում Հայաստանի Հանրապետության արտակին գործերի նախարարությանը եւ դաշիւ ունի խնդելու նախարարությանը փոխանցել Նորին մեծության Եղիսաբեր Աթագուհու ուղերձը Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Նորին գերազանցություն դրս Սերժ Սարգսյանին. «Ինձ համար գերագույն հաճույք է Զեր ազգային տոնի կաղաքացությամբ Զերդ Գերազանցությանը հեթև իմ ընորհակորանները, ինչու նաև Հայաստանի Հանրապետության ժողովոյի եւ կառավարության բարգավաճման ու եջանկության իմ նաղթանները»:

ԱՄՆ ՆԵՐԱՆԿԱՆԱԿ ԴԵԿՈՂԱՆԸ ՆԱԽԱՐԱՐԻՒՆ Է
ՀԱՆՁՆԵԼ ԻՐ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐԻ ՊԵՏԱԾՆՅ

ԱԱ նորանուանակ դեսղան
Մարի Յովանովիչն իր հավատար-
մագրի դատմբն է հանձնել ԱԳ
Օսխարար Եղվարդ Նալբանդյա-
նին: Ըստ ԱԳՆ մամուլի եւ տեղե-
թափության Վարչության, ողջումնե-

լով հյուրին նախարարը ընորհավորել է նրան ԴՇ-ում ԱՄՆ դեսպանի դաշտոնում նշանակվելու կաղակցությամբ: Դանդիդման ընթացքում գրուցակիցները ինարկել են Երկողմ հարաբերությունների զարգացման ենոկայննան նոյառակով:

Պատարագ՝ Վազգեն Ա
Ամենայն հայոց
կարողիկոսի ծննդյան
100-ամյակի առիթով

Սեղտեմբերի 20-ին Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի հանդիսավորությամբ Մայր տաճարում կմատուցվի Պատարագ՝ Եջանկահիշեատակ Վազգեն Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսի ծննդյան 100-ամյակի առիթով։ Ինչպես «Արմենորես»-ին հայտնեցին Մայր աթոռի մամլողիվանից, օրվա Պատարագին է Մայր աթոռ Սուրբ Եջմիածնի միաբան Եզնիկ արքունիկուողոս Պետրոսյանը Պատարագի արարողությունից հետո հոգելուս Վազգեն Ա Վեհափառի ժիրիմի մոտ կկատարվի հոգեհանգիստ։

Խուճր սերմնածովսերը երկրի սերմնամ
ՎՃԱՐՆԱՄ ԵՍ ԽՈՐԼԵՐԻ 1-2 ՏԿԱԿՆԱՐ

Պետեղամուսների կոմիտեի փոխնախագահը կոչ
արեց նրանց աշխատել քայլանցիկ

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ
Դայաստանի մոտ 7 տասնյակ առավել խոշոր նեղութեղիների հետ երեկ հանդիպում ունեցան դետական եկամուտների կոմիտեի դատասխանառուները՝ կոմիտեի փոխնախագահ Արմեն Ալավերդյանի գիսավորությամբ։ Դիմելով նրանց, կոմիտեի փոխնախագահը հայտնեց, որ առանձնացվելու են այն ոլորտները, որոնք հարկերի վճառման առողջությունը կապահպան է նաև համարվում, եւ նրանց հետ բննարկվելու են տվյալ ոլորտի բոլոր խնդիրները։ Նման հանդիպումներ են եղել Ժնարաբության ոլորտի խոշոր գործառարների, մանրածախ

առեւտուրը Ծերկայացնող սուսպեր-
մարկետների սեփականատերերի, ցո-
րենի Ծերկըմամբ զքաղվող ընկերու-
թյունների դեկավարների հետ:

Ըստ Արմեն Ալավերդյանի, եթե
համախառն ներին արդյունքի մեջ
ներմուծումները վճռորոշ դեր են
կատարում, առաջ նրանց կողմից
հարկերի վճարման առումով դաս-
կերը ոչ միևնույն է համարժել: Կոմիտեի
փոխնախագահը կոչ արեց աշխա-
տել թափանցիկ, նշելով, որ հետա-
գայում հայտարարվելու են այն
կոնկրետ ընկերությունների անում-
ները, որոնք հարկերն անբավարա-
չափով են վճարում:

Պետական Եկամուտների մեկ այլ
դաշտոնյա՝ Շերին ղիտարկումների
եւ վերահսկողության վարչության
ղետ Ռուֆիկ Զոչարյանը լրագրող-
ներին հայտնեց, որ առաջիկայում
ստուգումների բանակը սնտեսվա-
րողների մոտ էաղես նվազելու է եւ
դրանի կատարվելու են միայն էլեկտ-
րոնային համակարգի ցուց տված
ցուցանիշներից ելնելով։ Եթե հան-
դիլումներն ու զգուշացումները
չնողաստեն այս կամ այն գործարա-
րին աշխատելու թափանցիկ, աղա
նաւոց նկամամբ կվիրառվի հար-
կային միջոցառումների ողջ գինա-
նոցը։

ԱՐԱ ԱՐՏԱՀԱՄՅԱՆՔ ԸՆՐԻՎԱԿՈՐԵԼ Ե Փաղել Սարգսյանին

Մարտի 1-ի դեմքերի խնությանը կմասնակցեն ամերիկյան փողձագետները

Մարտի 1-2-ի զանգվածային անկարգությունների փաստով հարուցված թեալան գործի շրջանակներում փորձագիտական աշխատանքներին ԱՄՆ-ից փորձագետ ներգրավելու ուղղությամբ 16նարկումներն ընթանում: Այդ մասին լրագրողների հետ հանդիպմանն ասաց Հա-

յաստանում ԱՄՆ դեսղանության
գործերի ժամանակավոր հավա-
տարմատար Զոգեֆ Փենինգտոնը
«ԶԵՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ ԵԲ անցկացնու-
իանձնառողութիւն նախագահի Ե-
Դայաստանի կառավարության ԵԵՐ
կայացուցիչների հետ Եւ հույս ու-
նեն, որ առաջիկայում որոշակ

Նա: ՀՀ գլխավոր դատախազ Աղ-
վան Յովսեփյանի տեղեկաց-
մամբ՝ ԱՄՆ դեսպանատան աջակ-
ցությամբ Շուշով Դայաստան կժա-
մանի Խյու Ձերսիի դատախազու-
թյունում աշխատած մասնագետ, ո-
րը կծանոթանա գործընթացին եւ
հայ գործընկերներին խորհուրդներ-
ինա եաբարձրանք է՝ «Արմենութեան»:

**Տիգրան Թորոսյանը ԱԺ փոխնախագահին
եանձնեց իւ եռափուրականի ռիմումը**

Երեկ հրավիրված Ազգային ժողովի արտահետք նիստում իր հրաժարականի դիմումը ԱԺ փոխնախագահ Արեփիկ Պետրոսյանին հանձնեց Տիգրան Թորոսյանը, միաժամանակ հայտարարելով ՀՀԿ խմբակցությունից դուրս գալու մասին։ Երեկվանից սկսած՝ 5-օրյա ժամկետը լրանալուց հետո հրաժարականը կրկնելու դեղում այն համարվում է ընդունված։ Այսդես որ հավանաբար արդեն հաջորդ տառօյային մեծամասնությունը կը նշի «ԱԺ հեղինակությունը բարձրացնող» նոր նախագահին, միայն թե երեկ նա, խոսքը, հասկանալի է, Դովիկ Արքահամյանի մասին է, դեռ Ազգային ժողովը եր ելու։

ՏԻՄ ՊԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿՀԵՏՏԵԼԻ ՌԻՏՈՐԻՆԵՐ

Սեղտեմբերի 28-ին Երեւան քաղաքի Կենտրոն, Նոր Նոր համայնքներում կայանալի համայնքի ղեկավարի եւ ավագանու անդամի, Նոր-Մարած, Ա-վաճ, Դավիթաշեն, Ծենգավիթ համայնքների ավագանու անդամի ընտրություններին դիտորդական առաժելություն կիրականացնի Եվրոխորհրդի տեղական եւ տարածվային իշխանությունների կոնգրեսը (10 դիտորդ): Ըստ ԿԸՀ մամուլի ծառայության, սեղտեմբեր եւ հոկտեմբեր ամիսներին կայանալի ընտրություններին դիտորդական առաժելություն իրականացնելու համար իրավեր է ուղարկել ՀՀ-ում հավատարմագրված օսարերկրյա դեսպաններին, ԵԱՀԿ Երեւանյան գրասենյակի ղեկավարին, ՀՀ-ում Եվրոխորհրդի գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցչին, Ընտրական համակարգերի միջազգային հիմնադրամի (IFES) հայաստանյան մասնաճյուղի ղեկավարին, ինչ-դես նաև ԼՂՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահին: Սեղտեմբերի 28-ին կայանալի ՏԻՄ ընտրություններին դիտորդական առաժելություն կիրականացնեն նաև տեղական 8 կազմակերպություններ՝ ուղարկելով 790 դիտորդով:

ՀԱՅՐԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ

Անցյալ

Երբ եկավ օրը՝ մենք դատաստին ամեն ինչի եւ ոչնչի դատաստին:

Ամեն ինչի, որովհետեւ մեր հոգի-ներուա մի մեծ, անվերջավոր դատարկություն կար, եւ մենք ուսարտ կանուգուն կամ այն լցնել: Լցնուած էին ինչով դատահի, ու հաճախ, մեզ համար անկատ, իսկ գուցե շատերի համար լավ է նկատել: անտեղ առ որ լուսուա:

լը սպասուի, այսուու այլք չ լցուա.
Դոգիներ սողոսկած աղքը դժվար է
դուս թափել, էնցան որ ներս լցվեց՝
խառնվուած է նախաստեղծ հիեսա-
կին, իսկ հետո շատ դժվար է նրան
զատել՝ օղուն խառնված ջրի նման:
Մենի կարու էին թառն ու անսովետ
օդի, կարու էին մարդկային անբո-
նազբու ու խելացի տեսակին, կա-
րու էին կեղծիից ազատ գրականու-
թյան ու խաղաքականության՝ ամեն
ինչի, որին կարուուած է երկար ժամա-
նակ կեղծիի մեջ աղրած մարդը:
Ժամանակ չեղավ ընտություն կա-
տարելու, ժամանակ չեղավ թացը չո-
րից անջատելու: Ժամանակն արա-
գավազ նժուկ էր, մենի հետիուն, ոչ
կարողանուած էին նրան կանգնեց-

ՆԵՐ, ոչ էլ Առա Անման չափ ընկնել, բայց տեղ հասնել դեմք էր: Ու տեղ հասնելու խուժառից ավելի շատ էին սխալվում, խուժառը միշտ էլ դարտություն է քերում, իսկ հանդար- տությունը հաջորդում է փորձին, եւ ի- մասնությունը՝ հաջորդական բայթ- ին՝ ո՞վ էր մեզ ՏՎԵԼ: Դու համար ըն- դունում էին ամեն իննակոչի՝ ով Երկրի կենտրոնում կանգներ ու մի բա- նի նախադասություն բղավեր, դառ- ում էր առաջնորդ: Մեր հոգինե-

ուս վաղուց ստեղծված հարթակը անբռնազբու տեղավորեցին օղերայի հրամարակում, ուսմադրեցին ուս դատահի, ուսիւները՝ «Մայդան», մենք «Ազատության» անվանեցին հարթակը, առանց մի կարգին որուելու՝ ազատություն ասելով ինչ ենք հասկանում: Այդ հետո դարձվեց, որ ամեն մեկն իր «ազատության» սահմանները սեփական դասիարակության դատուհանից էր գծում, սահմանով ազատությունս ո՞ւ է, գծում էր այնտան, որիան դեմք էր իրեն երանիկ լինելու համար. մարդ կա

ջիղով է երջանիկ, մարդ կա՝ ան-
վերջ խոսելու ամբիոն ստանալով
մարդ կա աղյատի բաժին հացն ու-
տելով, մարդ կա՝ մի դաստա տղերի
հրամայելու իրավունքով, մարդ կա՝
գիշերվա մեկին բած երեխերին ո
փողոցի ընթիւն լեղաղատառ անոր
մի խան համազարկ «սայրու» տա-
լով: Շամփա ընկանք, եկան-եկանք
կորոաս ու գտած տարով-առնելով, ո
այդուս էլ բալանսի չգալով, այդ
դեմք էլ անկեղծություն չգտնելով, սի
խեղորդ դրզաներից երբեք ազատվե
չկարողանալով, հանուն դե-մո-կրա
ժիայի մի ձեմի մօւական բղավող
ներով՝ մի օվա հասանք, ուր նույն
կեղծի կա, որիան մեկնարկի
դահին, նույնան ստախոս, որիան ո
առաջ էր, նույնան դեմագոգ, ինչ եւ

ասում ավելին, որան առաջին հարակը ստեղծելու դասին: Ու նույն հարթակատերը նոյն կերպ կարող անում են խարբելու դատաս հոգեվիճակով մարդկանց՝ իրենց քայլու բազմությունը նշանակում է իր համար անհաջող և անօգուտ դատարկություն: Այս անզամ խարբածի փորձը նոր խարբողներին չի սովորեցնում բանի որ նրան հիմա են հասունացել խարբելու համար (կարմրել եմ՝ արի) որովհետեւ նրան ուզում են խարբելու համար աղբելու ձեւ չգիտեն, նրանց ու ուսիւնական չի սովորեցրել, նրան իրենց քայլու բաժին խարբածությունն են ու զոյլ՝ հետո ափսոսալու ու ողբալու համար:

Անգլամբ

Կարուց ոչինչ չի սովորեցնուա, այլ մարդուն նախաղաւարաւում է նորից խաբվելու: Կարուց կեղծ մոհչ ուժ է, բայց ով կասի մարդուն այդ մասին, ով Երան հետ կողահի նորից ընկնելուց: Ով իրավունք կվաստակի այդ բոլորն ասելու՝ ամբոխից ամբոխի որակին հանարժեք, հընթացս ու էժանագին որակումներ չստանալով:

Երբ անցած դարի 80-ականներին
դանդաղ հոսող երեանյան ժամա-
նակի ծովյլ հանդարտության եւ սար-
սափելի կեղծիքի մեջ որպես լուսի
ոռղ խուժուած էր «Վայրի աղջիկը»
կամ «Բախտի խորթ զավակների
լուսինը», իսկական կյանքի կարո-
տով ողողված հոգին ամբողջովին
ներծծվուած ու կարոտի ուժգնությու-
նից այնուև էր փարվուած դրանց, որ
չէր նկատուած, թե ինչուև է հիվան-
դանուած անսովորով, ինչուև է
կյանքի կեղծիքի դաշճառով ժխ-
տուած նորմալ-հավասարակշիռ
կյանքի հնարավորությունը, ու այդ-
ոիսով՝ չունեցած ողջ համալիրը
փոխարինուած կենտ-աննյութական-

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉՈՒՐՅԱՆ

ԲԱՒՇ ԽՈՐԵ ՀՎԱԿԱՆԵՐԻ ԼՐԻՎԻՆ

ՆՎԻՐՎՈՒՄ Է ՎԻՌԱՋԻՆԱՅԻՆ ԱՆԵՐԻ ՍՊԱՏՈՒՄԻԾ

Սովորաբար ամեն շաբաթ Իա-
ղաքական վերլուծաբանները
լուրջ-լուրջ վերլուծություններ
են անում, կանխատեսում Իա-
ղաքական մուտքական, Տալիս-
առնում, Իաղաքական ժուկայի
առեւտուր ծավալում այս ու
այս Իաղաքական սակացանի
կանոններով: Խելացի-խելացի
առողջություններ անում, ու
եր թերթն էլ անմասն չէ դրա-
հից: Այս իրադարձությունը ծն-
եց լուրջ Իաղաքական վերլու-
ծությունների քայլու:

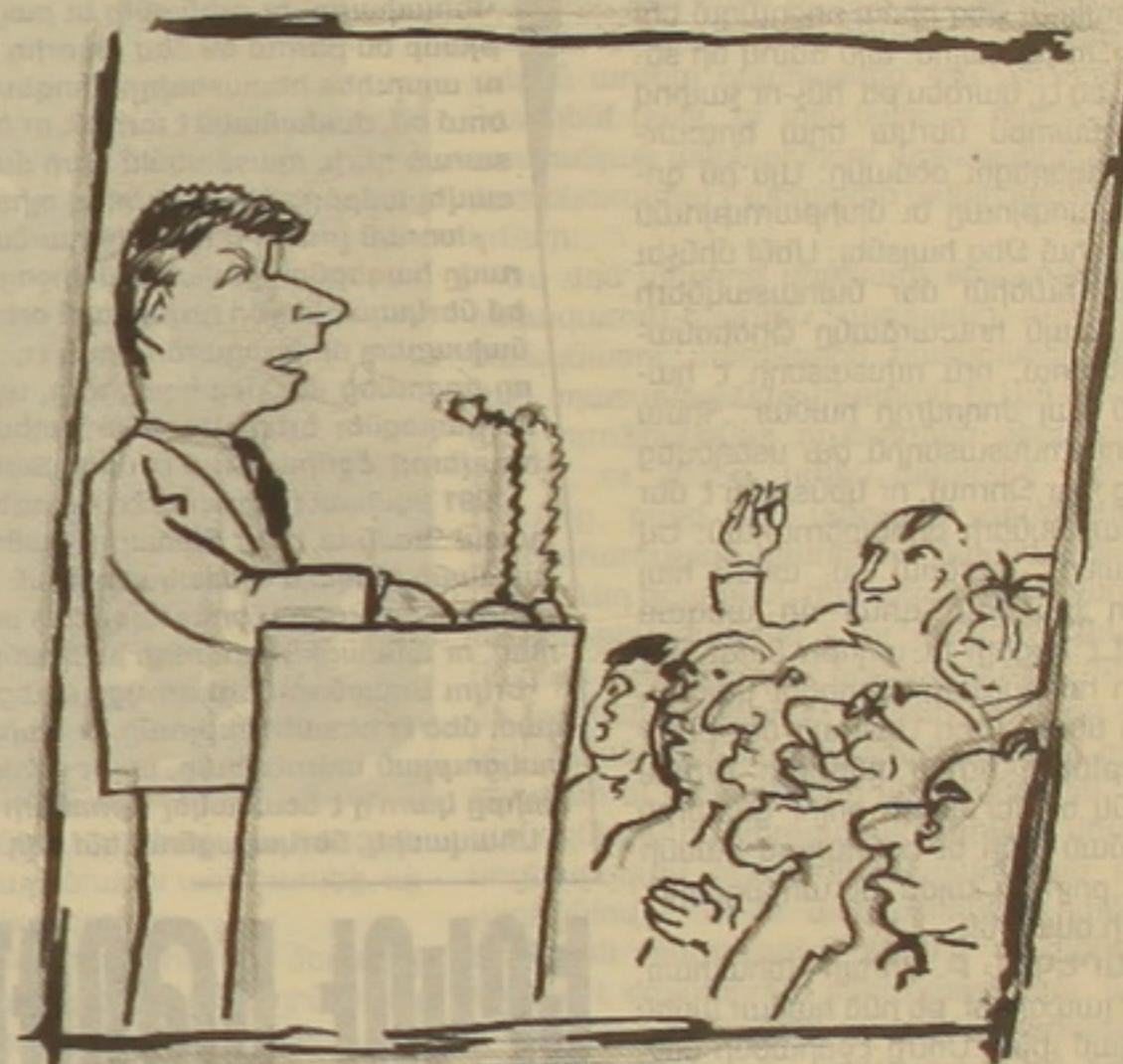
թատերական ինչ-որ բանով։ Բայց
այդ դահին «Վայրի աղջիկը» հոկու-
տ, հիվանդ, համարյա բուզգակո-
վյան խելագարության աստիճանի
հիվանդագին, բայց հոկու էր։ Դիմա-
երը «Վայրի աղջիկը՝ Տաթեին»
Ղափլանյանի ու նրա նոր Օերկա-
յացման տեսնով վերադարձել է, ես
չեմ ուզուած գնալ դրամատիկ թատրո-
նի նայել այն՝ վախենում եմ չափե-
այն ժամանակից հետո մեր փերված-
հոկուսերի եւ կորուատների ահազնու-
թյունը, վախենում եմ ընդունել, թե
որքան դատարկ կյանք աղրեցին ու
որքան փայտ կոտրե ունեցան, եւ
որքան-նույնիան կոաղաց ենի հի-
մա՝ Իրիսոննեական քարության մա-
սին ամեն օր քարբառելով հան-
ուերձ։

Սեծ կարուները շարունակաբար մեծ հիասքափություններ են ծնում, զրկում իմունիտետից՝ բողնելով մարդուն արագ վարակվելու ներծծվել մեծ խարեւությունների են մեծ բլեֆների վիրուսով, սիդուսայսօր չտարբերակել-չսահմանագատել անցյալից. մեծ ինտնախարեւություն՝ չկարողացան փոխվեազգովին ու անընդհատ ելման կետում են՝ մեն-միակ ձեւակերպումով. այս մարդիկ գող-ավագակիանցագործ են՝ մենք հայրենասեռ ու մահուր, սրանց մեզնով փոխարինենք ամեն ինչ լավ կլինի: Թենուզում ներս նայել՝ մեր դժբախտու

թյունների ղատճառը մեր մեջ եղած աններդաշնակության, կրության ղակասի, համակարգային մտածողության չգոյության, ղաստիարակության բացակայության մեջ հայտնաբերելու ու դրանց դեմ ղայլար սկսելու համար՝ ազգի մեծից մինչեւ դուքսուր, ընդդիմադիր կոտմած մինչեւ ինմանմեծար իշխանավոր, չեն ուզում իրաղես մեզ ղատրաստել մեծ փոփոխությունների համար ու հետո խոսել փոփոխություններից, նախնադարյան դրիմիսիվ «բունարների» նման անընդհատ սոցիալական հեղափոխության ենթ մղվում՝ արդարության ոլերեյական ղատկերացուներով ու ստանում նույն անարդար կարգը՝ որդես այդուհի մտածողության բնական արդյունք։ Մտածող մարդու փորձառությունը սրբազնութ դեմք է ղատճառեր ամենայն անբոխայինից (անբոխային ասելս անբոխավարական ծեմերով դեմք չէ հասարակ ժողովրդին վերագրել, որ ղարզադես կրկնուած է «ընտրյալների» գործելակերպը)։ Բայց մենք մտածելու նեղություն մեզ չենք ղատճառում վախենամ՝ մտածելու սովորությաց ընդմիւնք հրաժարվում ենք, իանի ու ոչ մեր սխալներն ենք հիշուած, ոչ հիասթափությունները, ոչ այսօրվա եժանագին փառարանումների

կի գծեմ օրվա իրականության
դատկերը՝ ժողովրդական երկրնե-
րանի ըղացը չօքանցելով.
hrbcsw'կ էր Տիգրան Թորոսյանը,
թէ՝ սովորական կուսակցական

կարի «սեմուչկաչթողիի», Ագգային ժողովի ճաշարանային խոսակցությունների եւ սովորական հայ մարդկանց ընտանեկան գրույցների արանքում: Բայց եւ

Դրդաղատաճառները: Զանգի մարդկային հոգին հենց դրա համար է մարդկային (մահկանացուի), անկարող է ցավով ու սխալով մարդագործել ու ընտրում է հետ ձանադարից՝ մոռացության տալով այն զգացողությունները, որոնք մի անգամ ցավեցրել են հոգին, բնագդով այդդեմ դաշտանվելով նորից փորձության գնալուց: Ու այս է դարադրխը՝ ոչինչ չենք սովորում մեր անցյալից, առավելեա` մեր երեխանները մեր անցյալից չեն կարող եւ չեն ուզում սովորել: Ու նայելով դաշտիանից դուրս՝ մտածողի ու հիշողություն ունեցողի դակասն ենք արձանագրում անվերջ, այլաղես խնդնակոչները նորից չեն հայտնվի հարթակներին:

Այսօր

Այսօրն ինձ հիշեցնում է անվերջ «ղեժավու»: Ամեն ինչ ճիշտ այնտեղ է տանում, որ տանում երաս տարի առաջ. մեր իշխանակորդ չի ուզում բաղախակրթվել, երկերեսանի եւ հակաժողովրդական է ու անվերջ տառվում է սեփական դոչի ընթացք, մեր ընդդիմությունը այնպես է սեւացնում իշխանությանը, ինչորու տարիներ առաջ իրեն եր սեւացնում օրվա ընդդիմությունը: Նրանց տարբերության մասին խոսակցությունը թողնեմ երկրիս կուսակցական համաժին: Իսկ հասարակ մարդը մոլորված է ճիշտ այնպես, ինչորու տարիներ առաջ, ու մեկից խելացի թվացող մի խոս ուլսում է՝ վազ է տալիս այդ ուղղությամբ: Այստեղ հանգիս կարող էի մեջքերել խորենացուն՝ կաշուակեր դատավորների, թերուս ու սուրեհների եւ սովորել չշանկացող աշակերտների մասին, սակայն դա այլեւս չի օգնի, եւ անգամ մեր մողեռն թերուսներն այդդիսի մոտեցումը կարող են հնացած համարել, այնպես որ ուղղա-

զանադիր, այս հանցավոր իշխանությունը ուղարկել է լեզունական-ներին իր իշխանությունից մաս հանել, թե՛ ոչ, սահմանը բացելը լավ է, եժան աղրանց կնտներ երկիր, բայց թուրք՝ թուրք է մնում, չղեթ է մոռանալ ու «Երկու երեկո մի տեղ չի լինում», երկրի նախագահը ո՞նց կարող է ուզենալ, որ Ազգային ժողովը մկների ժողովանվանեն, «Դայկական ժամանակում» տղված Սերժի կոլաժը, որ իր Ակիմովն է, տեսնես հայերից ո՞վ է դատպիրել, լավ էր կարելու չի, ես նախագահը չի ուզում ժողովրդի վիճակը բարելավել, չի ուզում՝ թող գնա, Լետնը որ զա, մեր թուակը կավելանա. ու ետքես անվերջ-անհատնում հարցականներ, որ լցված են երեւանյան օդում՝ նարդու շրիւկոցի, Դյուսիսայինի նստացուցի, հանրահա-

բոլորը, իշխանավոր եւ ընդդիմադիր, հասարակ մարդ ու տնտեսութի՝ անխորհրդական բարձր գործառության են հանգում՝ առանց վիճակաբան դույզն իսկ հնարավորությունները թողնելու. այսպես չեն կարող շարունակվել, փոփոխությունները հասունացել են վերջնականացես եւ ամբողջովին, աշխարհում էլ Կայսերականի դեմքերից հետո ամեն ինչ փոխվեց, Դայաստանն ավելի խոցելի դարձավ եւ հարեւանների, եւ աշխարհի հզորների առումով, ու հաստակ պահն ուրիշ Դայաստանում են արքանալու:

Ու սղասում են բոլորով՝ ընդդիմադիր ու իշխանավոր, հասարակ ու տաւունյա, փոփոխությունները Պուլկիսն է անելու (Պուլկիս Սերբականին նկատի չունեմ): ■

ՎԱԶԳԵՆ Ա.-Սիրեցյալ եղբայր մեր
ի քրիստու:

Այս դայձառ երկնի տակ ուզուա
եմ նախ իմ խոր գոհունակությունը
հայտնել, որ ընդառաջեցի մեր հրա-
վերին եւ վերստին այցելության եկա
Մայր Աթոռ եւ Մայր Դայրենի: Այս
անգամ եկավ ոտղակի Դեր Զորից,
ու օծումը կատարվեց նորակառուց
այն հոււարձան-եկեղեցու, այն հա-
մայիրի, որ նվիրված է 1915-ի ցե-
ղաստանության զոհերի հիշատա-
կին, մեր եկեղեցու զավակների հի-
շատակին: Զեզ հիմա ողջունում ենք
Դեր Զորից գալով. այս ձետվ մի տե-
սակ ես էլ, կարծես թե ինչ-որ չափով
մարմնադես ներկա եղա հոււար-
ձան-եկեղեցու օծմանը: Այս իմ գո-
հունակությունը եւ միսիթարությունն
են ուզուա Զեզ հայտնել: Մենք մինչեւ
հիմա ունեինք մեր նահատակների
մեծագույն հոււարձանը Ծիծենա-
կաբերդում, որն ովստատելի է հա-
մայն հայ ժողովրդի համար: Դիմա
երկրորդ ովստատելին եա ստեղծվեց
հենց Դեր Զորում, որ կենտրոն է մեր
նահատակների զոհաբերության: Եվ
հետայսու, կարծուա եմ, ամեն հայ
մարդ կյանքում գոնե մի անգամ
դեմք է այցելի եւ աղոթի նաև Դեր
Զորի հոււարձան-եկեղեցու կամա-
ների ներին: Թող Ասէված մեր բոլոր
աղոթները ուղիղ ընդումի որդես
խունկ եւ մեր ազգի բոլոր ցավերին
դարման լինի եւ օգնության հասնի
մեզ բոլորիս այժմ եւ աղագային:
Բարի եկած եւ:

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ.-Սիրելի Վեհափառ,
Դում լավ գիտել, թե ինձ համար ամեն
անգամ լինել Սուրբ Եջմիածնի մեջ,
Զեր կողմին, Զեզ հետ՝ հոգեկան զո-
րության եւ անճնական երջանկու-
թյան աղբյուր է: Եվ այս դահը ին
կյանի մեջ բացառիկ դահ կնկա-
սեմ: Այս դաշտառով, որ մենք առա-
ջին անգամն ըլլալով դաշնության
մեջ, նստած կողմ-կողմի Վեհարանի
մուտքի, Մայր Տաճարի գմբեթի ա-
ռաջ, Տրդատա դրան դիմաց, խո-
սակցուած եմ իրար հետ, մեր ժողովր-
դի ներկայությամբ, ով հետեւաց
մեզ հեռատեսիլի վրա: Սա խկապես
իր տեսակի մեջ առաջինն է, եւ փառ
եմ տալիս Աստծուն, որ այս առիթը
ընորհեց մեզ երկուսիս: Ես շատ մեծ
սիրով ընդառաջեցի Զեր հրավերին
որովհետեւ ուզեցի, որ այդ ՈՍԿԵԿԱ
ՄԱՐ կառը ստեղծվի Դեր Զորի եւ
Դայաստանի միջեւ: Եվ այս մատու-
նը համակեց ինձ, որ Դեր Զորի նա
հատակների գոհաբերության արար
Դայաստանով է, որ կարժետրվի: Դե-
տաքար, ինչո՞ւս կառող էին նա
հատակների հիշատակը Դեր Զորո-
նենի հարգեին, առանց Դայրենի
հետ շաղկառելու նրանց նահատ-
կության իմաստը: Ահա թե ինչու, Վ
հափառ, անհումութեն ուրախ եմ,
այս առիթը վիճակվեց ինձ՝ Զեզ հ
հանդիմելու եւ գրուցելու:

ՎԱԶԳԵՆ Ա.-ԱՅԵԱՆ:
ԳԱՐԵԳԻՆ Բ.-ՎԵԼԻԱՓԱՌՈ, եւ
այնուս եմ զգում, որ մեր ժողովրդի
առաջ մենք ոիհի խոսենք մեր ժո-
ղովրդի կրօնական վերազարթունի
մասին:

ՎԱԶԳԵՆ Ա.-Դարկավ, շատ այժմ մեական նյութ է: Կոռնական աղյուսի իրական զարթոնք կա ամբողջ Դայաստանի տարածի, Դարաբաղ տարածի եւ Ներին սփյուտի տարածի վրա: Զարմանալի չափերով: Նու նիսկ անձնադես ես կխոստովանես ինձ հաճար անսղասելի չափերով: Դրաքի հաճազոր եթետպը: Մի առ գամ եա կճշմարվի այն, որ նարդ արածը առանց կոռնական հավաքի չի կարող աղրել: Դրանից է, որ այսին տարի սահմանափակված կամ ճնշված այդ զգացմունքների անգամից դուռկացին եւ ուժգի կերպով դրստրվեցին:

Ավանչելի երեսով է եւ ուսումնա
սիրելու առարկա: Եզ խորհրդածելը
առարկա: Բայց ամեն բանից առաջ
մեր առաջ գործնական հարցեր են
դյվում՝ բավարարելու համար մեր
ժողովրդի այս որոնումը, այս դա
հանջը, այս առաջադրանքը, որդեւ
զի մենի հասցնենի մեր հոգետրա
կանների օգնությամբ, անոււծ

ՀԱՅՈՒԹ ԵՐԵՎԱԿԱՀԻԵՎԱՄԿ ՎԱԶԳԵՆ ԱՌԱԳԻՆ ԱՄԵՆԱՅՆ
ՀԱՅԵ ԿԱՐԱՊՈՒԿԻԿԱԾ ԿԴԱՌՆԱՐ 100 ՏՄՐԵԿԱՆ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

սզզ ամբողջական գտնողությունը առաջ իրաված -
«Խորան լուսո»-Ն հիշավի դարձավ հոգետու սնունդի ծարավ մարդկանց սիրելի հաղորդաւար՝ այդ ծավոր հագեցնող լավագույն միջոցը: Այսօր, երջանկահիշատակ Կազգեն Վեհափառի ծննդյան օրը, ուզում ներկայացնել մի դրվագ այն օրերից, որն անջատ գործող հայ երկու Արքոների գոյության տարիներին անխաղեղ մի իրադարձություն էր, հարաբերությունների գերմացման հրաւալի առիթ: Կազգեն Վեհափառոջունեց մեր մշահղացումը, այն է՝ ամբողջ Դայաստանով մեկ սփովող հեռուստաեսության եթերով կայացնել երկու Արքոների դեմքերի երկխոսությունը: Մանավանդ, դատի առիթը կար Մայր Արքոի Վերով եջմիածնում էր մեծի Տաճա Կիլիկիո կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը:

91 թվականի հունիսն էր: Կազմեն Առաջինը եւ Գարեգին Երկորդը Խուցին Վեհարանի ժամուտին՝ Տրան Դուն եւ Մայր Տաճարին հանդիման ու զուցի բռնվեցին: Տարին արցախյան ազատամարտերի, Դանի անկախ տեսականության կայացման տարի էր, եւ հայ Եկեղեցու Երկու դեկավար այրերի համար ըլլու, զրուցելու, ծուգրելու շատ բան կար: Նրանց բազում հանդիպումների մեջ սա այն միակ առիթը եղու անսացին լրագրողի խնդրանին՝ մարդկանց եւ դասմությանը բողնելու իրենց մտորումները:

Ու Առաջին լավությանը բարեկաց և հաջողաբար բարեկաց լավությանը:

Ասածիկ, ներկայացնուա Ենթ այդ գրուցք՝ որու կրծառումներով:

ԵՐԿՐՈՒ ԱՅՆԱՌԵՐԻ ՈՍԿԵԱՄԱՐ ԿԱՊՈՅ

այլեայլ, Երեմն տարօհնակ անուններ կրող, այսպէս կոչված կրոնական շարժութեր, աղանդներ, որոնք անընդունելի են ազգի հոգեբանության ընլորովին կորե են:

.. Դայաստանյաց Առաջելական Եկեղեցին մեր ժողովրդի ազգային Եկեղեցին է 1700 տարիների ի վեր: Սա մի հաճածխարհային երեսուր է Իբրև մեխանիզմ: Առաջ

Երիտանեական կրոնի զարգացման
ճանաղարի վրա եւ նշեն նաեւ, որ
տակավին 4-րդ դարում հայ ժողո-
վուրդը առաջիններից եղավ, որ ըն-
դունեց Երիտանեությունը իրեւ տե-
սական կրոն: Եվ հավատարիմ մնաց
Զրիտոսի այդ հավատին: Դայ ժողո-
վուրդը միևս հավատարիմ մնաց, իմ
կարծիք, իր բում, իր մեծ սկզբուն-
ներին՝ հավատը դեռի Զրիտոսի Ա-
վետարանը եւ ազատության իդեալ-
ները: Եվ այդ սկզբուններով ապրու-
է նաեւ այսօր: Քետարար այդ ա-
ղանդները եւ այլեւայլ անուններ
կրոյ կրոնական ծգտումները կամ
շարժումները ոչ մեկ առնչություն
չունեն մեր ազգի դատմության հետ,

այս վերազարթոնի երեսուրը մեր հայրենի աշխարհի մեջ եւ նաև՝ որու չափով արտասահմանի մեջ: Վեհափառ, երկու կամ երեք հիմնական իրողություններ կան, որոնց մասին խորհրդածելով՝ մենք նաև տեսյակ դիմու դահենք, ըստ իս, մեր ժողովրդին: Առաջինն այն է, որ կրոնական վերազարթոնը, եթե մարդու հոգիի բնական աղբումներուն արտահայտությունն է, այդ վերազարթոնին համադատասխան գոհացումը դեմք է լինի վավերական: Կարելի չէ այդ ժողովրդի սղասումին տալ այն-դիսի դատասխան, որ ճշմարտությունից հեռու լինի: Դետեաբար մեր Իրիսոնեական հավատն ունի բոլոր դատասխաններն այս հոգետր զարթոնին: Եվ մեր եկեղեցին աղբյունն է այդ սնունդին, որ դիմու քավարարի մեր ժողովրդի հոգետր փափազը: Ես կկարծեմ, որ վերազարթոնի այս երեսուրի մեջ մենք դեմք է ավելի ուժ տանք ոչ այնքան նիայն գրական-իրատարակչական գործին, որ իր կարգին կարետր է, բայց ես կզգամ, որ այս բարոզությունը դեմք է ըլլա նաև անձնական Վկայություն մեր հոգետրականներին, մեր եկեղեցին սիրող, եկեղեցուն հավատացող աշխարհականների կողմից: Ես կառնեմ օրինակը առայլաների: Նրանք ոչ գիր ունեին, ոչ միջոցներ ունեին, ոչ նյութական առավելություն ունեին: Նրանց անձնական Վկայությունը, անձնական աղբումի ուժգնությունը, հավատի ամրությունը: Ես կխորհիմ, որ այդ առամելական ոգին է, որ դեմք է ծնվի, Վերածնվի մեր հոգետրականներու եւ աշխարհական առաջնորդներու մեջ: Ես ուրախ եմ, որ Դուք ստեղծել եք Իրիսոնեական բարոզության կենտրոնը, եւ կիուաան, թե այն ավելի կուտեղանա՞ աշաբելով ժողովրդի մեջ կենդանի վկայությամբ:

Իմ Երկուրդ միտքը, որ Ձեզ հետ կուզեի բաժանել, այս է, որ մենք դեմք է միշտ արթուն ըլլան եւ ժողովրդին հաղորդեն Սուսր Գրի իմաստը, մեկնարանենք բուն ճշմարտությունը: Վեհափառ, Դուք ալ լավ գիտեք, որ գրեն չեք, որ ծնավ Իրիսոնեությունը, Իրիսոնեությունն է, որ ծնավ Գիրը: Երեակայեցեք, Վեհափառ, իմ մեծ մայրիկը, որ կարդալ չեք գիտեք, անգրագետ գրի մեջ, իր ժամանակներին ինձ ավելի Սուսր Գիրը սովորեցրեց եւ կրոնի ինձ ավելի սկզբ, ասաւ ուստիցիչներ, որ Սուսր Գրի մասին են խոսում: Պողոս Առաքյալը ուստի հետարրական խոսի ունի. հաճախ օսար Խարզադիչները, որոնց մասին ուստի միշտ խոսեցին, «Ծմանվուած են խոսի վաճառականների»:

ԵՎ ՎԵՐԺԻՆ ԲԱՆԾ, ՎԵՒԱՎԻԱՌ, այս
աղանդերու մասին: Ես մի բան
զգում եմ, Դուք ալ անուու ի հնձմից
ավելի լավ գիտե՞ք: Այս աղանդերը,
որըն Տարածվում են մեր ժողովրդի
մեջ, ՄՐԱՆՔ հակաֆրիստոնեական են
իմ հասկացողությամբ: ԱՎԵՏԱՐԱ-
ՆԵՍ կուգա իմ համոզումը: Ձրիսոս,
որին հավաքը, որին ուսուցումներն
են Խարոզում, ասել է. «Գնացե՛՛, Խա-
րոզեցե՛՛ Եւ աշակերտեցե՛՛ զիերա-
նոսս»: Եթե ուզում են Ձրիսոսին
Խարոզել, ինչո՞ւ չեն զնում նրանց
մոտ, որոնց համար Դիսու ուղար-
կում է իրենց:

ՎԱԶԳԵՆ Ա.-ՌԵԲՈՆ Երանեալ քայլութեան մասին:

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ.-Զրիսոնյա չեն՝ ա-
մենեն տարրական բացատրությունը
այս է: Թող գնան այն երկրները, այն
ժողովրդի մոտ, որտեղ Զրիսոսի ա-
նունը դեռ չի լսվել:

• ԿԱԶԳԵՆ Ա.-Անոնչ:

ԿԱԶԳԵՆ Ա.- Ծնորհակալ եմ,
այսինքն ել կը առունակեն: Այս դա-
հում կուզեի նաեւ Վերիիծել եւ ըն-
դգծել, որ Զեր այցելությանը զուգա-
դիուց այցելությունը Եկեղեցիների
հաճաշխարհային խորհրդի դասվի-
րակության, որ Յաւաստան ելաւալ ին

ԱՐԵՎԱՏՅԱՆ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ

ԱՌԱՋԱՍՏԱՆՅԱՆ ԱՐԴԻ ԺՈԿԱՅԻ ԼԵՎԱԿՈՐ ՀԱՅԵՐԸ

2008-ի հունիսի 26-ն ընդմիջության կմնաց գուբերնատուրայի ղահանակը՝ պատճենահանությունը: Տերեկվածամբ 12-ին նուազման ականական համայնքի առաջնորդը հնչեցրեց ազանը, աղա Ելույթներ ունեցան Պետքի երկրամասի մուտքին, խաղաղային դրամայի նախագահ, «Մետաֆրաս» ֆինանսական գործարանի գլխավոր տնօրենի տղակալ Ռ. Շահիրովը, «Մետաֆրասի» գլխավոր տնօրեն Վ. Դաուտյանը: Դավագործածների առջեւ հանդիս եկավ ու նշանակալից իրադարձության կաղակցությամբ բոլոր նուազման ներին ընորհավորեց նաեւ Ալլահի տան կառուցման նախաձեռնողն ու գլխավոր հոգաբարձուն՝ «Մետաֆրաս» բաց բաժնետիրական ընկերության տնօրենների խորհրդի նախագահ, երկրամասի օրենսդիր ժողովի ղագամավոր Արմեն Գայոսի Ղարսյանը... Ուստական ուղղափառ եկեղեցուն նաև առաջարկությունների համար նա արդեն արժանացել էր «Արդարադաս Սերգի Ռադյոնեսկու» շքանշանին եւ հիմա, զնելով հիմնարկելի աղյուազ, ասաց. «Աստված բոլորինս է»: Ոչ որի մատուց իսկ չանցավ, որ նա այլադավան է, ընդհակառակն՝ դա ընկալվեց որմես միանգամայն օրինաչափ երեւութ, որովհետեւ նա խաղաի «հայրիկն» էր: Եվ եթե ես գործածում եմ -իկ վեցօածանցը, աղա զուտ այն ղաճառով, որ իր դերակատարության համար նա շատ երիտասարդ է՝ ընդհամենը 40 տարեկան: Եվ նա ամենեկին առաջին հայը չէր, որ Ուրարի լեռնափետքին Աստծո տուն էր հիմնում նույն երկրամասում գտնվող Զերմոզա բնակավայրում կոմս Շովիաննես Լազարյանն ունեղողների ու քարածին հանգավայրեր, եւ հենց ինըն էլ ԽՀԴ. սկզբներին եկեղեցի կառուցեց...

Ոչ ո՛չ չգիտե ինչ ասել է Գուբախա, կա անվանման 12 ստուգաբանություն, բայց դա, թերևս, այնքան էլ կարեւոր չէ: Ավելի քան 1000 թվական տարած ունեցող բաղադր գտնվում է Ուշացան լեռների արեամույն լանջերին՝ Կոսվա ու Վիլկա լայնահուն գետերի ավազանում, ուզադաշված է կենդանական ու բուսական հարուստ աշխարհների սաղարթախիս անտառներով: Զներն այստեղ խստաշունչ են երկարաժամկետ ճամփան ձյան շերտը դառտում են ոյեմբերից եւ հալվում աղրիլի վերջին: Կարճ ամռանն անգամ եղանակը նբնդած է, եւ սովորական բան են սուր ու ծակող բամբիներով ուղեկցվող:

Կայծակնաւանք հորդառած անձեւները:
Ահա այստեղ 1951 թ. շահագործման հանձնվեց իմբիական գործարան, որի իմբնական արտադրանքը ճեթանոլը էր: 90-ական թթ. ձեռնարկությունը սեփականաւորությեց, վերածվեց «Սետաֆորս» ընկերության, որը հանվանել գոյություն ուներ թոթի վրա եւ ծայր-ծայրին հազիվ էր հասցնում: Դրությունը փոխվեց 2000 թվականից, երբ սեփականաւորը ուժուցին խուռան ներդրումներ կատարել եւ աշխատանի հրավիրեցին ու սնօրենների խորհրդի անդամ ընտեղին Արմեն Ղարսյանին: Նրանց մեջ էր քարձակարգ մենեջեր՝ կառավարիչ:

Ա.Ղարսյանը օսկոլ բիոլոգայութեան մատուցանակ է: 1984-ին ավարտեց Տեղի միջնակարգ դպրոցը և բազմաթիվ հայրենակիցների նման մեկնեց արտագնա աշխատանքի: Երկու տարի Ստավրովուն գքաղկեց զանազան գործերով, աղա զորակոչվեց: Ծառայության ժամանակ դատահարքար ծեռն ընկավ Պերմի դեմքանալսարանի հրատութեան մատուցանակ է: 1984-ին ավարտեց Տեղի միջնակարգ դպրոցը և բազմաթիվ հայրենակիցների նման մեկնեց արտագնա աշխատանքի: Երկու տարի Ստավրովուն գքաղկեց զանազան գործերով, աղա զորակոչվեց: Ծառայության ժամանակ դատահարքար ծեռն ընկավ Պերմի դեմքանալսարանի հրատութեան մատուցանակ է:

գովազդային թղթածրարը, որը կանխորոշէ նշանակություն ունեցավ: Զանի որ շատ եր ուզում դատավոր դառնալ՝ զորացրվելուց հետ ընդունվեց ուսայան այդ բուհի իրավաբանական ֆակուլտետ: Աշխարհագրական ու եղանակային դայսաններն էլ են հաճար, նույն Զավախին եր, միայն այն տարբերությամբ, որ լեռկ ժայռաբարերի փոխարեն այստեղ շատ էնդունման ու անտառները: Բայց, ուամանը զուգընթաց, աղոտասի միջոցներ են դեմք, եւ Արմենն աշխատանի անցավ «Պերմի Մոտովիլիխինսկի շրջանի ժողովարանում, որտես բարտուղար, կատարածու: Գուցեեւ դատավոր դառնար, եթե խորհրդային Միությունը չփոխազեր, մի գործընթաց, որը միլիոնավոր մարդկանց ճակատագիր փոխեց՝ ոմանց համար դարձավ կործանարար, ոմանց համար բացեց նոր հնարավորություններ: Ա.Ղարսյանը վերջիններից: 1992-1994 թթ. աշխատեց «Մոտովիլիխինսկի առեւտրային տոմ» ընկերությունում որտես իրավաբան, հետո՝ առեւտրային տնօրեն: 1994-ին դարձավ «Պերմի աչի ընկնող ընկերություններից մեկի՝ «Ուրալսիրիատուկչին» ֆիրմայի փոխնօրեն, մեկ տարի անց ավարտեց իրավաբանական ֆակուլտետը եւ արագ հասկացավ, որ ուսկայական տնտեսության դայմաններում առաջնադաշտան, դիրք գրավելու համար նոր գիտելիններ են անհրաժեշտ: 1999թ. ավարտեց Մոսկվայի «ՄԻՈԲԻՍ» բիզնեսի միջազգային բարձրագույն դպրոցը՝ «Ֆինանսներ եւ Վարկ» մասնագիտացմամբ, ու նշանակվեց «Ուրալսիրիատուկչին» փոխնախագահ: Եվ երբ 2000 թ. իրավիրեցին «Մետաֆրաս», նախկին աշխատանքը չթողեց, սկսեց համատեղելու: Ա.Ղարսյանը երկու տարի ծախսեց, որտեսայի հասկանա, թե ինչ բան է իմիական արդյունաբերությունը, «Մետաֆրաս» եւ ինչուս է դեմք այդ ծեռնարկությունը կառավարել: 2002թ. սեփականատերերին ներկայացրեց կազմակերպության ուղղավարական զարգացման ծրագիր, հետեւ հետո ոնտրվեց ընկե-

րության սնօրենների խորհրդի նախագահ Փաստություն, ոչ միայն ծրագիր առաջարկեց, այլև սկսեց այն կենսագործել:

«Մետաֆրախ» արտադրում էր մեթանոլ ֆորմալին, ղենսաթրիտիս, ուռուսոլին եւ այլ իմիական նյութեր, որոնք ընթերցողների լայն շրջանակին դժվար թե որեւէ բան ասեն: Բոլոր այդ նյութերը հումք են, որոնք ոչ այնքան թանձն արտահանվում են օսար երկրներ: Մասնավոր րաղես, ֆիննական եւ ավստրիական ձեռնախակությունները դրանք վերամշակում են եւ օգտագործում դլասմասսաների, ներկերի, սինթետիկ ինեմերի ու սոսինձների, մեկուսիչ նյութերի, ախտահանող եւ դեղորայքային միջոցներ արտադրության համար, ինչպես նաև օգտագործում սինթեզների ժամանակ: Ա. Ղարսյանի մատուցումն առաջին հայացից դարձել՝ ավելացնել հումքային տարատեսակներ արտահանումը եւ գրաղվել վերամշակմանը Սակայն դրա համար անհրաժեշտ էն ֆինանսական խուռանք ներդրումներ՝ արդիական սահմանադրության մեջ ճեղքացնելու համար, արտադրական նոր տեխնոլոգիաների յուրացում եւ վարչարարության մեթոդների կատարելագործում:

Դարկ է ներկ, որ «Մետաֆրախ» բաժնետեսությունը՝ երեք մուսկովյան եւ մեկ դերմյան ընկերություն, հավատացին Ա. Ղարսյանին ու 2002-2007 թթ. ներդրեցին 75 մլն դրամ: Դա տուցը, արդյունավետ աղյուսուցիչ են: Այսօր «Մետաֆրախ» 15 ընկերություններից բաղկացած հոլդինգ է, որտեղ աշխատում է 7 հազար մարդ: Ընկերությունը Ռուսաստանի միական արտադրանի ռումկայի բացահայտ ռուացարն է, թողարկում է ֆորմալինի 70%-ը կարբամիդաֆորմալեհիդային խտանյութը՝ 75%-ը, դոլիամիդի 63%-ը, ուռուսոլինի 55%-ը, ղենսաթրիտիսի 85%-ը: Միայն 2007 թ. «Մետաֆրախ» աղյուսային արտադրանի ծավալը կազմեց 7 մլրդ 303 մլն ռուբլի, հաշվեկուային եկամուտը՝ 2 մլրդ 250 մլն, իսկ մատու շահուկը՝ 1 մլրդ 772 մլն ռուբլի: Դինա

Տարի շարունակ ընկերությունը կայում տեղ է գքաղեցնում Երևանի 300 լավագույն ֆիրմաների ցանկում, իսկ 2006 թ., ըստ Վորդագիտական հաշվարկների, բուն «Մետաֆրասի» ընկայական արժեքը գնահատվեց 490 մլն դրամ։ Դավելենք նաև, որ այն նաև իր ոլորտի ոռուսաստանյան ամենախուռակա արտահանողն է և մատակարարում է աշխարհի ավելի քան 50 երկրների։

ԵՎ Այս ամբողջ վիթխարի Տնտեսությունը դեկավարում է Արմեն Ղարսյանը, որի անհականառու մարդկային համականիցը, թերեա, դատախանատվությունն է: Այդ զգացման դրոֆեսիոնալ դրսետրման թելադրանքով էր, որ 2005թ. կրկին ավարտեց «ՄԻԴԻՍ»-ը, բայց այս անգամ՝ «գործնական վարչարարության վարողետ» մասնագիտացմանը: Այդ զգացման հասարակական-խաղական թելադրանքով է, որ լինելով «Միանական Ռուսաստան» կոստակցության Պերմի կազմակերպության հայտնի դեմքերից մեկը՝ կանոնավոր կերպով օժանդակում է դատերազմի եւ աշխատանի վետերաններին, ուսանողներին ու դրոցականներին: Ի վերջո, սոցիալական դատախանատվության թելադրանքով է, որ իր աշխատողների համար տարեկան հարյուսավոր միլիոն ռուբլիների նոյաս է տրամադրու Տներ կառուցելու, աշխատանի, հանգստի, առողջապահական խնդիրները հոգալու նոյատակով: Եվ հենց այս բարեսիրական գործունեության համար արժանացել է Միջազգային բարեգործական հիմնադրամի «Դարյուրամյակի մեկենասներ» եւ «Կյանքն է մասնագիտություն» միջազգային մրցանակների:

Այս ակնարկը գրեթե-վերջացրեցի, բայց հասկացա, որ ընթերցողի համար նոր հարց առաջացավ, դիցում Արմեն Ղարսյանը որեւբան արձի է իր ծննդավայր Նինոծմինդայի Զավախի կամ առհասարակ հայության ու մեեկեղեցու համար: Չեմ ուզու դատավոր լինելու որպիետեւ միանաւակ կարծիք չունեմ, բացի այդ ուզու եմ հավատալ իսկական ազատության, կրոնական հանդուժողականության հիմնադրություններին: Թող ամեն ու ինք դատախանի ուսուցիչ: Կասեմ միայն, որ մզկիթի ժիմարությունից հինգ օր առաջ՝ 2008թ. հունիսի 21-ին, Պերմու տեղի է ունեցել «Ար. Գրիգոր Լուսավորիչ» եկեղեցու հիմնարկեթի արարողությունը: Եվ դյանախաճեռնողն ու գիշավոր հոգաբարձուն եղել է Գուբախայի «հայրիկի» մեկ այլ հայենակիցը՝ ծնունդով ծալկացի, «Ալյանս» ընկերության նախագահ, Ռուսաստանի հայերի միության Պերմի նախաճյուղի դեկանը Վաղարշակ Սարգսյանը: Բայց սա արդեն ուժի տամություն է:

Խմբ. կողմից. ավելացնենք, ավելի շուտ հի-
շեցնենք անմահ Պարոնյանի զոգերից մեկին՝
«Կարաղես թէ Երեմեան։ Սեւ աչերով, սեւ ըն-
տոփներով մարդ մէ։ Մզկիթ մը ժինել տուած է։»
Բնակ դիմի չուզենայինք, որ դրս Ղարսյանը
այստես անմահանար հայկական տարեգործ-
թյունների մեջ։ ■

Տություն եմ, մի ազգ եմ, մի եկեղեցի եմ:

ՎԱԶԳԵՆ Ա.-ԵՎ մենք միասնական ենք եւ ամուս:

...Նրանք միմյանց ձեռք սեղմեցին եւ ոտի ելան՝ զրոսնելու Մայր տաճարի այգում։ Շունչիսյան խաղաղ միջօրեւ էր։ Մենք դաշտած հեռավորության վրա հետեւում էինք մեր եկեղեցու երկու մեծերին, որնց միջեւ սկսվել էր միտքածուն, ամուր եւ զեղեցիկ մտերմություն, որը կարծիքների միասնություն էր, համատեղ ծրագրերի մտորում, եւ ցանկալիութեն կարելի էր մտածել, թե այդ ամենն օրերից մի օր ոդիքի բերի երկու Աթոռների միացմանը։ Այն ժամանակ ինչորեն մտածեիր, թե Վեհափառին իից տարիներ են մնանաւ առտեսու և որքան ծրագ

սաացալ աղյօլու, ու որուս տակ-
րե անիրական մնացին, որ դիտի-
քերեին-աղահովեին երկու Ա-
թոռների ՈՍԿԵԿԱՄԱՐ կառօ-

ԵՐԿՈՒ ԱԹՈՌԵՏԻՒ ՈՍԿԵԿԱՄԱՐ ԿԱՊՈ

հրավերով՝ ղարաբառյան վեցին
սղետալի, արյունալի դեղիների առն-
չությամբ (Ակադ. ունի Գետաշենի
անկուսը-Հ. Պ.): Ինչու եթե ներ-
ժողովուոք ծանոթ է, ժնեփ կեն-
տոնով դա միջազգային մի կազ-
մակերդություն է, որին անդամակ-
ցում են աշխարհի գրեթե բոլոր եկե-
ղեցիները՝ ավելի քան 200 անուն
Քիսոնեական եկեղեցիներ: Կա-
թոլիկ եկեղեցին ուղղակի անդամ
չէ, բայց, ինչու գիտե, սեր հա-
մագործակցուած է ժնեփ կենտոնի
հետ: Դա կրոնական մի նեծ կազ-
մակերդություն է, որը նաև ընկե-
րային մշակութային եւ նույնիսկ
տաղաթական ձեռնարկուածներով հե-
ղինակություն է վայելու աշխար-
հում եւ մի տեսակ խորհրդատու մար-
մին է Միացյալ Ազգերի Կազմակեր-
դության համար: Ահա այս կազմա-
կերդության անդամ են նաև մենք
ու Ազգությունը եւ Զեր Աթոռը: Դուք այն

տեղ անձնադես երկար տարիներ գործած եմ իրեւ ղեկավար մասնի կարեւոր անդամներից եւ այս ամենի մասին ինձնից ավելի լավ գիտե՞մ: Այս ամենը շեցում եմ նրա համար, թե դարաքանչան այս դժվարին ժամանակներում որքան կարեւոր էր, որ անսացին իմ խնդրանին, եւ իմ հրավերով նկազ կեց անդամներից բաղկացած մի դասվիրակություն՝ տարբեր ազգերի ներկայացուցիչներով՝ հոլանդացի, գերմանացի, ամերիկացի... Նրանք ըջեցին այն վայրերը, որ Գետաքերի և այլ օլուտերի փախստական բերգությունը: Դասվիրակությունը տեղեկագիրը տիտի ներկայացնենք նրան, որով նաև Արցախի ժողովով արդար դասը տիտի ներկայանա ամբողջ Եվրոպային, իրավունք ամբողջ աշխարհին: Ես վասի եմ, որ սա արցախյան դաշտանադարին կարեւոր ներդրություն կանոնադրական արդյունքներ են ենթակա տիտի հանդիսանա եւ արդյունքներ ենթակա տիտի ներդրությունը: Այս գոհունակությունը էի ուզում հայտնել, եւ Զեր ներկայացուցիչներուն էլ նոյած հանդիսացած այս առիթով, որի համար ընդհակալ են:

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ.-Ը ԱՍԻՌՈՒԹԵՈՒ Արխացա, Վեհափառ, Երբ տես Արանց Ժամանումը Եջմիածին: Մեռուախ Ենք, որ Վեցին խումբն էլ այդ թես Մրացավորեն ուսումնասիրե

գրախոսովող աշխատությունը լուս է ընծայել «Գիտություն» հրատարակչությունը 2007 թվականին՝ Ա-5 չափսի 326 էջ ծավալով գիրքը լրամշակված եւ ամբողջացված տարբերակն է 31-ամյա Երիտասարդ դասմաբանի թեկնածուական ատենախոսության, որը նա փայլուն կերպով դաշտանեց 2007 թվականին։ Աշխատությունը հրատարակության է Երաշխավորել ՀՀ ԳԱԱ դատության ինստիտուտի գիտական խորհուրդը, խմբագիրն է դատանախության դոկտոր, Արեւելագիտության ինստիտուտի փոխնօսեն՝ Պավել Չորանյանը։ Գիրքը տպագրվել է Կուաաղասի Աքարելյանների մեջիական տոհմի շառավիղ Դաշիկ Աքարելյանի դամական մասնակի աջակցությամբ։ Աշխատության նյութերի հավաքնան ու գրի հեղինակման վրա Արտակ Մաղայանն աշխատել է ութ տարի՝ 2000-2007 թվականներին։

Արտակ Մաղայյանի գիտական հետարրությունների կենտրոնում Արցախի մելիությունների դասմությունն է՝ ուս միջնադարում եւ 19-րդ դարի առաջին կեսին: Վեցին տարիներին նա այս թեմային առնչվող գիտական հոդվածներով ու փաստաթոթերի հրատարակումներով հանդիսաւ եկել հայրենական եւ սփյուռյան գիտական մամուլում ու գիտական հոդվածների ժողովածումներում («Բանքեր Դայաստանի արխիվների», «Բազմավեռ», «Դանդէս ամսօրեայ» եւ այլն):

Աշխատությունը բաղկացած է «Ներածությունից», երկու գլուխներից՝ համադաշախանաբար չորս եւ վեց ենթագլուխներով, «Վեցքարանից», ոռաերեն եւ անզերեն ամփոփումներից, երկու հավելվածներից եւ օգտագործված աղբյունների եւ գրականությամ ցանկից:

Ներածության մեջ Արտակ Մաղայանը իրավացիորեն գրում է, թե բավարար չափով լուսաբանված չեն Արցախի մեջիների իրականացրած գործառությունները, «հավուր դատարանի ուսումնասիրված չէ նաև Արցախի մելիքական ների տոհմարանությունը»: Ուսումնասիրության արդիականությունը նա իիմնավորում է նաև «ադրբեյանցի դատամարանների» (կնախընտրեիմ, որ հեղինակն այս բառն առներ չակերտների մեջ կամ գործածեր «կեղծ-դատամարաններ», «դատամաշինարարներ» կամ նույնինաս եզրույթներ - Գ. 3.) կողմից Արցախի դատամության խեղաթուութած ներևառագումնու»:

Աշխատության կարետրագույն արժանիններից մեկը արխիվային նորահայք բազմաթիվ նյութերի առաջ օգտագործուածն է, որի բարդությունը կարելի է հասկանալ, եթե նշեն, թե այդ փաստաթղթերի զգայի տոկոսը գորար է, մյուս մասը՝ տվյալ ժամանակաշրջանի խոսվածով, համեմված դարսկերեն, թուրերեն, արաբերեն եւ ոռաերեն բառերով, բառակաղակցություններով ու արտահայտչաձեւերով, իսկ ձեռագերերերենն ղմկարընթեռնելի են, նույնիսկ անընթեռնելի: Այդ արխիվային նյութերի հիման վրա հեղինակը Խամսայի (արաբերեն՝ հինգ - գ. 3.) մեհենական տեսքի տիպարանաւությունը հայտնաբերվել է:

սելիական տեղի տոհմաբանությունը ներկայացրել է Տվյալ ժամանակաշրջանի դատմական անցերի համաշարադրանորմ, ինչից աշխատությունը միայն առել է: Գրի նորույթներից է եւ այն, որ հեղինակը տոհմաբանությանը նվիրված ենթագրված է կազմը և մեջիտական սների տոհմածառերը՝ առ քաղ մի աշխատանք, որի ծանրությունը միայն մասնագետները կարող են դատկերացնել: Տոհմածառերի կազմնան Ա. Մադայյանի բժախնդիր ու տեսազան աշխատմը հատուկ դրվատանի ու ընորհակալության է արժանի: Դեղինակի օգտագործած աղյուսներից են 17-18-րդ դարերի հայ դատմագիրների եւ նախախորհրդային ու խորհրդային շրջանի դատմաբանների աշխատությունները: Բավարար է ասել, թե գրի վերջում բերված ցանկով միայն թվարկված աղյուսներն գրադարձնուած են 15 էջ՝ դատկառելի մի թիվ: Ու եթե ավելացնենք, որ սա միայն բանակ չէ, այլ՝ հեղինակի գիտական լուսջ վերաբերնումնի ընորհիկ ստեղծված որոկ, աշխատության գիտական արժեթիվ ու բերած նորույթը ավելի հսկակ կդառնան:

Օգտագործված աղբյուրների տեսության մեջ հեղինակը ներկայացնում է յուսահանքուր աղբյուրը, նույն նոր՝ իր կարծիքով դրական ու բացասական կողմերը եւ այլ հատկանիշները, կատարուած դատմաբանասիրական ճգործուաներ ու լրացուաներ: Ամբողջ աշխատության մեջ նա հետևողականորեն խայլում է այս սկզբումնով՝ նույնիսկ դատմագիտական մտի մեծությունների համար (Րաֆֆի, Լեռ, Մակար եղան. Բարխուտյանց, Առող Շովիաննիսյան, Բագրատ Ովության, եւ այլն)՝ առանց երբեւ թերագնահատելու յուսահանքուի հիրավի մեծ ներդրման արցախագիտության, մասնավորաբար Արցախի ու միջնադարի դատմության ռառանասիրության գործում: Ա. Մաղայանը գրում է նաև վերջին տարիներին լայն տարածուած գտած մի արատավոր երեսութիւն մասին, ինչպիսին է սիրողական գրականության «ծաղկուածը», որը հաճախ ավելի վնաս է դատմառուած, իան ինչ-որ օգուտ թերուած: Նմանակիութ աշխատանքներից նա վկայակոչուած է

խաղաթագես Դավիթ Բաբայանի «Ղարաբաղի խանության խաղաթական դատմությունը 18-րդ դարի արցախյան դիվանագիտության համաշարադրանում» ռուսերեն գիրը (Երևան, 2007), ինչողես նաեւ Արտեն Մելիք-Շահնազարովի «Վարանդյան Արցախի սիրտն է» հրադարակումը հայկական ռուսալեզու «Անիվ» հանդեսում (Մոսկվա-Մինսկ, թիվ 6, 2006, էջ 27-37): Դ. Բաբայանը (որն, ի դեռ, ԼՂՀ նախագահի խորհրդական էր) «հանուահայ փաստեի միակողմանի եւ կամայական մեկնաբանությունների հիման վրա առաջ է խածել մի անհերեթ վարկած, ըստ որի, ի՞ր... Փանահ խանին հառով խորհրդակցությունից հետո Արցախ են «հրավիրել» սե-

ոյ մելիները»: Տավալի ու ամոթալի իրողությունն այն է, որ թյուրտական ջիվանչիր ցեղախմբի սարգալու ճյուղի հիշյալ ցեղաղետին Արցախ է հրավիրել Վարանդայի Տիռակալ Մելիք Շահնազար Բ-Ծ՝ Արցախի մյուս մելիների հետ նեփական հաշիվներ նարելու համար: Խոկ Արտեն Մելիք-Շահնազարովին Արտակ Մաղասյանը նեղադրուած է իր «Տիրահիջակ նախնում աղացնելու փորձի» համար: Դիրավի, ինչողևս կապի է աղացնել թուրտածնունդ, թուրի խնամի, եղբայրաստան, բազմակին, ազգային միաւանության թօնամի, հայոց թօնամու բարեկամ և դասնակից առարածին. Մելիք Շահնազար Բ-Ծ, ծնված լինելով Նախիջենանի խանի դուռը որից, սովանել է և սվել հայ կնոջից ծնված իր ոորք եղբայր Մելիք Յովսեփին, առնվազն երեսոց հետ է կենակցել (երեսից էլ զավակներ ունելով), Փանահ-Ալի կոչված հանցագործ ախստականին տրամադրել Շուշիի անառիկ

ԱԵՎՈՐԳ ՅԱՀԵԹՅԱՆ

Արտակ Մաղասյան. «Արցախի մելիքությունները»

սմրությունը, եւ նոր հետ դաշնակցած՝ ամեասոր վատություններ արել իր ազգակից մելիքների ու նորանց հողատակների նկատմամբ, սխալներ, ոռնոցից մի բանիսը հայ ազատամարտիկներ կարողացան ուղղել միայն 240 տարի հետո՝ Արցախյան փառաղանծ ազատամարտուած, հաւարավոր զոհերի արյան ու հայ ժողովրդի մեծառաջանի գնով։ Դամաննան կարծի է հայտնամարտի մասին նաև Արտակ Մաղայանը՝ գնահատելով Մելիք Շահնազար Բ-ի ու նոր մերօրյա դատաղաւորանների «գրչամարզանները», իսկ նմանաշխատությունների հրադարակումը, հատկադիս մեր օրերուած, «անթուլատելի» համարուած։ Անվերադադորեն համաձայն Եօֆ Երիտասարդատամարաբանի տեսակետին, որը նոյնիսկ մեղմ ենի համարուած։ Գանձասարի վաճեռուած 1714 թվականին լայառած մելիքները՝

հայեցակարգի խնդիրը): Փակենթ փակագիծը:
Առաջին գլուխ ունի «Արցախի մելիքություն»-ը որպես հայոց ղետականության դրսության վերնագիրը: Ըստ մեզ՝ չափազանց կարեւուր է հենց վերնագրուած դարձիակված գաղափարը, որի աղացուցները հեղինակը շարադրեւ է գլուխ բոլոր էջերում: Դիրավի, հիմնազուրկ է հայ դաշտագիտական ու հասարակագիտական-ժաղարական մտում լայն տարածում գտած եւ ստորակայության բարդույթից բխող այն տեսակետը, թե հայեր երկար դաշեր զուրկ ենի եղել ղետականությունից, որից էլ ունանի հանգում են մի անհերեք եղանակացության, թե՝ «հայեր արժանի չենի ղետականության, մենի ղետություն դահել չենի կարող» ու նման «զոհաբներ»: Այլ հարց, թե ուս միջնադարի հայկական ղետականության տարբեր դրսետրումների իննիշխանության մակարդակները տարբեր են եղել (հիմնականում՝ զուրկ ամբողջական անկախության կարգավիճակից): Այս ինասով միանգամայն ճիշտ է Ա. Մաղայանի տեսակետը, թե Արցախի մելիքությունները «մնացել էին այն միակ՝ ուժը, որոնց հենինի վրա հնարավորության դեմքուած կարող էր վերսին հաջնել հայոց ղետականությունը»: Եվ երբեք դատահական չէ, որ Մադրասի հայրենասերների խմբակն առաջարկուած էր հայկական սահմանադրական թագավորության հաստաման դեմքուած թագը Արցախի մելիքներից արժանավորագույնին հանձնել:

Գլխի չորս ենթագլուխներով հեղինակը մեկ առ մեկ ներկայացնում է Անարկում և Արցախի մելիքների հիմնական գործառույթները՝ զինուժը, նրանց դատավարական համակարգը, դարսից շահերի նկատմամբ հարկային դարտավորությունները և մասնակցությունը իրենց գավառի, ինչպես նաև Գանձասարի կաթողիկոսության հոգետուր գործերին:

Առաջին ենթագլխում Ա. Մաղայանը երկար կանգ է առնում 1720-ական թվականների արցախյան գոյամարտի վրա, երբ բոլոր նելիքների զորամիավորումները գործում էին միասնաբար, եւ այդ զինուժն իր դատմության ամենաբարձր նշանակության էր հասել բանակառիք եւ ուրակառիք: Արցախյան զինուժը 1725-ի առաջին ամիսներին ջախջախում է Օսմանյան բանակին, սոլանում երկու եւ գերում մեկ փառայի: Զափազանց ուշագրավ է գերի Սալահ փառայի խոստվանությունը, թե «դում չեիք այս միջումս, մե՞ք իիմա Դարդանու եւ Պաֆու վերա էինք գնացել, որ դատիմի (արաբերեն եւ թուրքերեն՝ հնուց ի վեր - Գ. 3.) մերն ե»: Սա վկայում

www.Photographer-Forum.com - Page 10 of 10

A black and white photograph of a large, traditional Armenian church with a prominent dome and arched windows, situated on a hillside with a cemetery in the foreground.

«Արցախի թյունսերը»

Ե, թե թուժեց շատ վաղուց են փայփայել իրենց եւ իրենց հավատակիցների ու ազգակիցների միջեւ գտնվող հայկական «սեղը» վերացնելու երազը, որով շարունակում են առաջնորդվել նաեւ այսօր, խելացնոր դատրանի, որը հետագայում ստացավ համիսլամականություն եւ համարութականություն (թուրանականություն) անվանումները: Պատմական այս դրվագը նաեւ դաս է հայության այլօրվա եւ հետագա սերումդների համար, որովեսզի միամբար չհավատան թուժերի՝ իբր փոխված լինելում... Նման իննախաբեռությունը թուժը հերթական ամգամ կղասմի նորանոր սովորայիթներով ու Դան Դիմերոսւմ:

«Արցախի յուտանանցոս մելիքությունուն՝ դատական իշխանությունը կենտրոնացած էր և վյալ գավառի մելիքի ծեռում: Ծանր հանցանեները բնուած էր մելիքը, իսկ թերեւները եւ գյուղական վեճերը՝ նրա հաստատած տանուտերերը», գրուած է հեղինակը: Դատավարությունների ելքը «հիմնականում կախված էր սովորությային իրավունքի նորմերից եւ մելիքի կամքից, որը հղաբակների համար օրենի ուժ դմեր», իսկ «մեջիբական դատարանը հանդես էր գալիք որպես վճռաբեկ այլան: Տանուտիրական դատարանի նկատմամբ»: Եթինակն այս առնչությանը արձանագրուած է Միջազգայի Երեսուրը, որի վերադրումներն այսօր եաւ առկա են մեր հասարակության մեջ. «Մելիքի վճռից դժգոհողները երեսն անցնուած էին թշնամի մելիքի կողմը կամ համալրուածանի լրտեսների բանակը»: Վճիռների կատարուական-դատական իշխանությունը եաւ մելիբների նենաւորին էր: Ամենատարածված դաշիներն են եղել ծեծն ու տուգանները: Արձանագրվել են նաև կուտացման եւ աջ դաստակի համան դեմքեր: Կիրառվել է նույնիսկ մահացածի կախելու կամ գլխատելու ծետով: Ըսթեցողը կնկատի, որ մերօրյա օլիգարխների մի մասը նույն մերողներով է գործուած, մանավանդ եթե նկատի ունենանք նաև այն փաստը, թե «մելիների մեջ հազվադեղ Երեսուր» կարդալ իմաստու հարցուած եաւ մերօրյա օլիգարխներն ու Երեսնի մելիները համանման են: «Իսկ անքարյական կամանց սղառնուած էր անվանակությունը, եթե նրանց նստեցնուած էին եղի վրա, դոչ ծեռու տալիս, Երեսին մուր բուա եւ դատեցնուած գյուղով, կամ անուղղելիներին կադուած էին ձիու դոչից եւ լար տալիս»: Մելիները նենաւուած էին:

նորի են ունեցել նաև իրենց հղատակների բա-
ղադաշտական գործերով, ինչողևս ամուսու-
թյունը, ամուսնալուծությունը, ժառանգությու-
նը, որդեգրությը եւ այլն: Պասկվելու արտնու-
թյան դիմաց մելիքները որոշակի գումար էին
գանձուած:

ԱՀԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Ապահովագրություն

ՀՐԱՄԱԿԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԵՍԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱԲՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԿԻՐՈՒՄ Է ԱԲՈՒՐԴԻ,

ՈՐ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ Զ.ԵՐԵԿԱՆ, Դ. ԱՆԴՐԱՇ 23/4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՈՒՄ

ՎԱԲԱՌՈՒՄ Է

Դամադայն ՀՀ կառավարության 2008թ. մայիսի 29-ի թիվ 539-Ն որոշման՝ «Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանի աշխատավայր» դատարանի աշխատավայրը՝

Դամադայն ՀՀ կառավարության 2008թ. մայիսի 29-ի թիվ 539-Ն որոշման՝ «Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանի աշխատավայր» դատարանի աշխատավայրը՝

Հ/Թ	Գույի անվանումը	Թողարկման տարիքը	Գույի արժեքի որոշման հետ կապված վճարման ժամանակաշրջանը /դրամ/	Գույի արժեքը 14.04.08թ. դրույթը /դրամ/	31.07.08թ. աճուրդի		15.08.08թ. աճուրդի		01.09.08թ. աճուրդի		16.09.08թ. աճուրդի	
					մեկնարկային գին /դրամ/	նախազարգացման գին /դրամ/						
1	Ավտոմետնական «ԶԻԼ-130» (դիմ. 014 OS 01, շարժիչ՝ 401201)	1976թ.	18000	213000	213000	10650	170400	8520	136320	6816	109056	5453
2	Ավտոմետնական «ԶԻԼ-431510» (դիմ. 012 OS 01, շարժիչ՝ 774037)	1986թ.	18000	213000	213000	10650	170400	8520	136320	6816	109056	5453
3	Ավտոմետնական «ԶԱԶ-3110» (դիմ. 002 OS 01, շարժիչ՝ 23060705, բաժին՝ 0518660)	2002թ.	18000	1120300	1120300	56015	896240	44812	716992	35850	573594	28880
4	Ավտոմետնական «ԶԱԶ-3110» (դիմ. 008 OS 01, շարժիչ՝ 13078583, բաժին՝ 4709911)	2001թ.	18000	918000	918000	45900	734400	36720	587520	29376	470016	23501
5	Ավտոմետնական «ԶԱԶ-3110» (դիմ. 006 OS 01, շարժիչ՝ 23009857, բաժին՝ 0487433)	2002թ.	18000	918000	918000	45900	734400	36720	587520	29376	470016	23501
6	Ավտոմետնական «ԶԱԶ-3110» (դիմ. 004 OS 01, շարժիչ՝ 23003684, բաժին՝ 0487464)	2002թ.	18000	918000	918000	45900	734400	36720	587520	29376	470016	23501
7	Ավտոմետնական «ԶԱԶ-3110» (դիմ. 003 OS 01, շարժիչ՝ 23015644, բաժին՝ 0496872)	2002թ.	18000	918000	918000	45900	734400	36720	587520	29376	470016	23501

Դամադայն ՀՀ կառավարության 2008թ. մայիսի 29-ի թիվ N539-Ն որոշման՝

-Անողությունը կրում է առաջարկված գին վճարմանը հետ հայատամարդ համար աճուրդի հաղողության հետ 10-օրայի ժամկետում կմունի է առողմանային դատարանի դատարանը նախատեսելու, որ գնումը նախատեսված նիշում նշանակված կարգով միջազգային միջոցների միջոցներում տեսական հավաքածու առաջարկված կարգով մասնակի առաջարկված կարգով:

Անողությունը կարող է առաջարկված կարգով մասնակի առաջարկված կարգով:

Բոլոր աճուրմանը սկսվում է օն ժամը 11:00-ին:

Անողությունը զարգացված գույի մեջնարկային գինը աճուրդի որոշման հետ կապված վճար, ինչպես նաև տանսուրային միջոցների միջոցներում տեսական հավաքածու առաջարկված կարգով մասնակի առաջարկված կարգով:

Կարող է առաջարկված կարգով մասնակի առաջարկված կարգով:

Անողությունը կարող է

Դարկերի մուտքայից հրաժարութ համարվուա Երանսամբություն եւ շահի կողմից դաժվուա մահվամբ: Նադիր շահը 1744 թվականին նման դաժի է արժանացրել Վարանդայի Մելիք Միրզաբեկ Բ-ին:

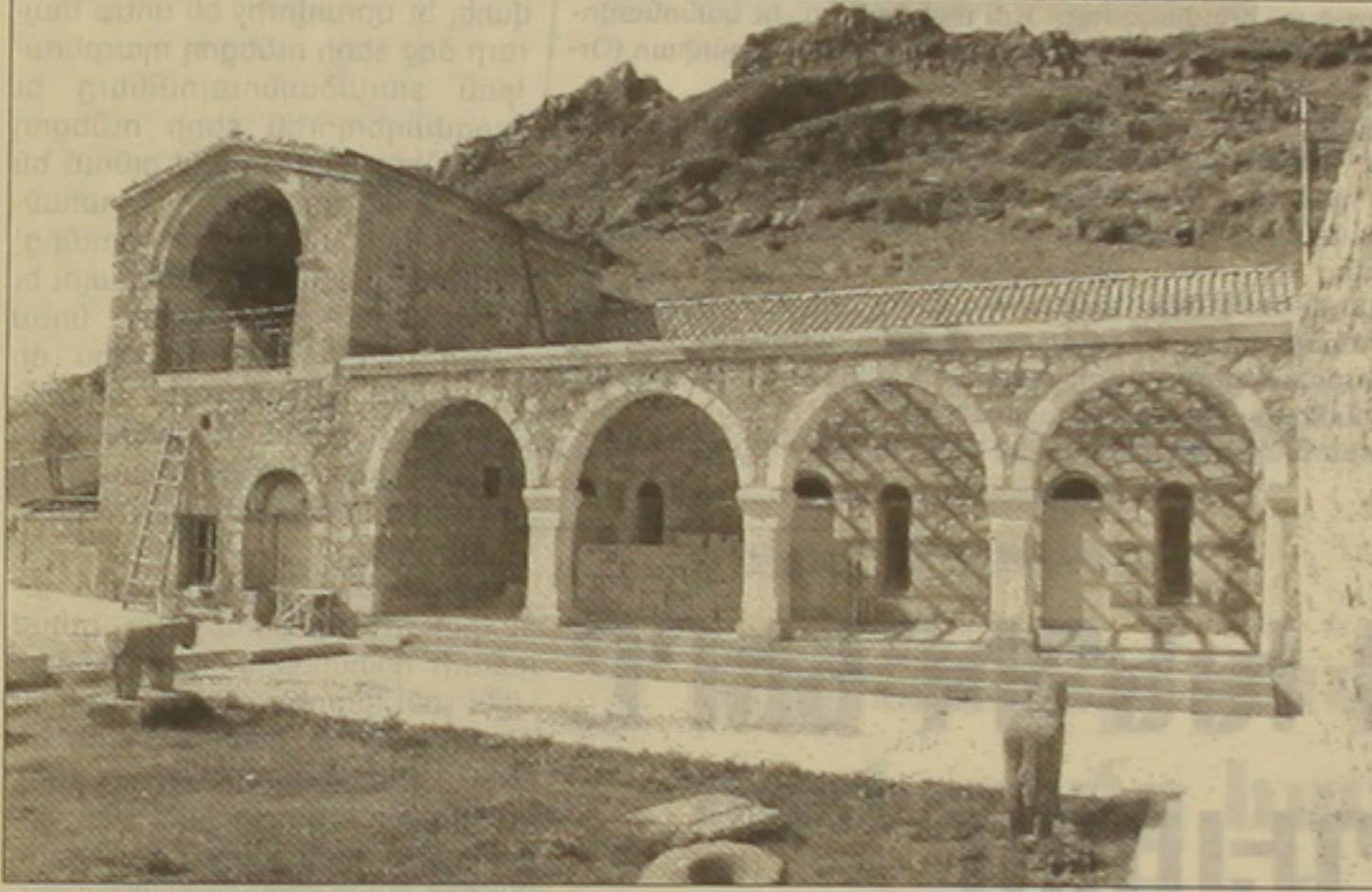
Չորրորդ ենթագլխում Ա. Մաղայանը գրու է Եկեղեցիների շինության եւ նորոգության գործում մելիքների մասնակցության, խիանայագործության եւ կրօնական այլ աստիճանների կոչման ու հոգետուական դաւոններու նշանակումների համար մելիքների միջնորդությունների մասին: Մելիքների դիրքորոշումը վճռական է հոգետուական նվիրակների ու նվերների հա-

մեջ: Մաղայանը նաեւ դարձել է Գանձասարի վեցին կաթողիկոս, աղա Մետրոպոլիտ, Ռուսատանին դավաճանելու անհիմն մեղադրանով Թիֆլիս տարված Սարգիս Դասան-Զալայսանի՝ Արցախ վերադառնալու կոնկրետ օրը՝ 1827-ի հունիսի 2-ը: Դեղինակը շուրջ 6 էջ գրու է Արցախի, Եւ առհասարակ Դայ Առաթելական եկեղեցու Վեցին Մետրոպոլիտ Բաղրամասր արք. Դասան-Զալայսանի հայրենասիրական-Եկեղեցահնական գործումնեության մասին: Դեղինակն արժանին է մատուցել «իր հավաքավոր հուշին անմնացորդ նվիրվածության մի հիանալի օրինակ» ծառայած այս բազմավաստակ եկեղեցա-

հարվածների տակ ընկան նաեւ Դիզակի ժիրակալ Մելիք-Եգանյանները, որոնցից մի բանիսը հերի չէր սղանվեցին հիշյալ խաների դավադրություններով, այլև Բաղրադ-բեկն ու նու որդիներ Ասլանն ու Վահանը բռնի իսլամացվեցին, թեւ առաջին երկումին դա եա չփրկեց արյունախոյա իբրահիմ խանի սրից: «Մելիքական ներկայացուցիչներին դավանափոխելու խաների կողմից դիմում էր որուս նրանցից ծերբազասվելու ամենակարծ եւ աղյունավեճ ճանադարձը», գրու է Ա. Մաղայանը: Բոնի իսլամացված Ասլանից սերվեցին Մելիք-Ասլանովները, որոնք ել ժառանգեցին Մելիք-Եգանյանների ողջ հարստությունը: Մի վակերագիր արձանագրուած է, որ Մելիք-Ասլանովներն իրենց կրոնական մոլեուանդության մեջ գերազանցել են իրենց նոր հավատի մարդկանց եւ իրենց նախկին ազգակից-հավատակիցների հետ վերաբերել անսելի դաժանությամբ: Այսու, Զանգեզուսի գավառուած դրիստավ ուն Մելիք-Ասլանով 1904-1906 թվականների հայ-թաթարական ընդհատամների ժամանակ «անորակելի գազանություններ կատարեց հայերի դեմ», իսկ մեկ այլ ուժից Մելիք-Ասլանով անդամ էր մուավաթական Աղրբեջանի այն կառավարության, որի հանցակցությամբ 1918-ի սեպտեմբերին 30 հազար հայեր կոտորվեցին Բաքուամ: Այս օդ-նակները թող խելի բերեն հայկական միջավայրուած վերջեւու ոչ առանց օսարերկյա լրտեսական գործակալությունների հրահրնան հայտնված այն մումետիկներին, որոնք հորթային հրձական են զգուած իսլամացած հայերի «հայտնագործած» լինելով (նույնինու այս եզրութը կողիս սխալ է. լավագույն դեղինա կարելի է այդ հավախականությունները բնորութել իբրև «բռնի իսլամացված նախկին հայազգիներ»):

Գրի բովանդակությունը հարստացնում են առանձնահատիկ ներդիրները, որոնք թեմային առնչված դեղութի, վայրերի, փաստաթղթերի եւ այլ արժեքների լուսանկարներ են: Ներդիրների ամենասկզբում համսայի նեխությունների բարեզն է՝ արտասղված Դայկական համառող հանրագիտարանից: Դետետայ է Արցախի հոգետր կենտրոն Գանձասարի հոյակեր Եկեղեցու գլուխավոր լուսանկարը:

Արտակ Մաղայանը, հակառակ իր երիտասարդ տարինեն, սույն աշխատության մեջ դրսեւթել է հասում դատմաքանին հատուկ հմտություն, խորիմացություն, գիտական բացառիկ բժանումներություն, փասերը ներկայացնելու եւ, հակառես, դրան վերլուծելու ակնհայտ կարողություն: Նորությունների հայտնաբերումը նրան չի ըլացրել երեալու մոլուցով, առավել եա՛ նոյն թեմայի մասին գրած նախորդմերի վաստակի նույնացման գայթակողությամբ, ինչին հաճախ ենի ականատես լինուած: Նա բոլոր հեղինակություններին վերաբերվել է անաշառությամբ ու հարգանքով, ինչը գիտականության զիսավոր սկզբունքներից է: Նորանց արտահայտած կարծիքների նկատմամբ դրսեւթել է գիտական կասկածանք, ինչը եա գիտական ներողաբանության հիմնայումներից է: Այս բոլորը նա ոչ միայն կարդացել է հիանալիորեն համատեղել, այլև համարդել ու համակարգել, որով ընթերցողի դատաստանին է ներկայացվել գիտական բարձր մակարդակի մի աշխատություն, որն ունի առիհական կարետրագույն նօանակություն ադրբեջանցի թենամու դեմ դիվանագիտական ու տեղեկատվական-հոգեբանական կատարի ույժաւ մղող մեր հասարակության եւ հայկական երկու հանրապետությունների համար: Ա. Մաղայանի մուտքումները ազգային են, ՎՃԻՏ, ազգային փետոռոց եւ Կործանարար սնառարծության

Եւ մելիքական սեւրը XVII-XIX դդ.

(Ոչ միայն գրախոսություն)

Եկողմտ գլուխը նվիրված է Արցախի մելիքական սների տոհմածառերին: Այստեղ առաջործն օգտագործվել են հեղինակի հայտնաբերած վավերագրեր, ձեռագրերի հիշատակարանները, Արցախի վիճական արձանագրությունները (եկեղեցիների նվիրատվական բնույթի արձանագրություններ, տաղանաբարեր եւ այլն) եւ այլ սկզբանայրդներ, որոնց համակոկմանից եր համարնական աշխատանքով էլ հեղինակվել են այս տոհմագրությունները: Վեց Ենթագործմաներում ներկայացվել են Խամսայի մելիքական սմեր՝ Գլուխստանի տիրակալ Մելիք-Բեզլարյանների, Զրաբերդի տիրակալ Մելիք-Խորայելյանների եւ Վեցին տիրակալ Արաբեկյանների, Խաչենի տիրակալ Դասան-Զալայյանների, Վարանդայի տիրակալ Մելիք-Շահնազարյանների եւ Դիզակի տիրակալ Մելիք-Եզանյանների տոհմածառերը՝ յուրաքանչյուրի գավառի, ինչողև նաև Արցախի ու Տարածաշրջանի ղամանության համաշարաններ: Այս գլխում Արտակ Մադայյանը կատարած է բազմաթիվ ծագրումներ: Օրինակ, ըստ Ռաֆֆու՝ Մելիք Դովսեփ Մելիք-Բեզլարյանը մահացել է 1775 թվականին, մինչդեռ Ա. Մադայյանի հայտնաբերած մի փաստաթորում Վեցին 1778-ի փետրվարին դեռևս ողջ է հիշատակվում: Մինչ Մակար եղաւ. Բարխուժարյանը Կուպարատի (Զրաբերդ) Արաբեկյաններին համարում է Մելիք-Խորայելյաններից սերած, Ա. Մադայյանն անհերելիորեն աղացուցում է, որ նորմ ծագել են Խարեան Խաչեն գավառի տիրակալ Դասան-Զալայյաններից, որոնք էլ սերման են Դայկյան Սիսակյան-Առանցահիկ տոհմից՝ Վկայված Խորենացու հայոց ազգաբանության մեջ: Այսինուն, Դասան-Զալայյաններն ու Արաբեկյանները, որոնք իշխել են մինչեւ 19-րդ դարի առաջին տասնյականները, աղահովել են հայոց իշխանական համակարգի շարունակականությունը հայոց անվանադիր առաջին նահարես Դայկի օրերը: Կարծում ենք, որ այս միտքն արժանի է, որ ինքնաւոյն արձանագրեր են այս աշխատության

կան գործչին, որի հիշատակը, կարծում ենք, մեր եկեղեցին դարտավոր է հավերժացնել դարտ ու դատաճան ձետվ, նուա դայնար անումը դուս բերելով մոռացության փոռու տակից՝ որդես օրինակ մեր հոգետուականների (եւ ոչ միայն նրանց) նոր սերմների: Բավարար է ասել, որ նուա հետեւղական ջաների ընորդիկ Ծար (Զարվածառ) գավառում հաստատված Զոլանի բոլոր կան բոլորական ցեղախմբի խաւուարածները դուս են դրվել Գանձասարի վանիադատական Կուզլակ տափից: Տեղին է հնչում այս առիկ հեղինակի մեկնաբանությունը. «Կարծում ենք, դպրու է, թե ինչ կարող էր լինել, եթե ժամանակին անկոչ վրանաբջակները չիեւացվեին այդ հողատառածություններից: 20-րդ դարը մեզ օրինակների դակաս չի թողմում»:

Մելիք-Շահնազարյանների տոհմագության ենթագլխում հեղինակը մի անգամ եա անդրադառնում է Մելիք Շահնազար Բ-ի դավաճանական կերպարին եւ այս առթիվ տեղին չի գտնում «Մելիք Շահնազարի բացասական կերպարի ստեղծման համար Ա. Մելիք-Շահնազարյանի՝ Ռաֆֆու հասցեին հնչեցրած մեղադրանքը»։ Մի ամգամ եա մեջբերելով արխիվային կավերագրեր, Մաղալյանը եղակացնուած է. «Եվ եթե Ռաֆֆուն կարելի է մի բանում «մեղադրել», առաջ միայն Մելիք Շահնազարի բացասական կերպարը մասսայականացնելու մեջ»։ Մեր համոզմամբ, որեւէ դավաճանի համար շատ մեղմ է «բացասական կերպար» բառակաղակցության գործածուածը... Միթե կարելի է Արցախյան ազատամարտից հետո էլ փորձել արդարացնել մի զարգելի արարածի, ում ակտիվ գործակցությամբ թյուրիազգի ոմն Փանահ-Ալի հաստավեց հայոց հայրենիքի արեւելյան կողմերուած, որով եւ «սկսվեց այլացեղ եւ այլակրոն եթնիկ ժարդի ներքափանցուամն այդ երկրամաս», իսկ «ոչչուրների ծիերի սմբակների տակ կոխսկրվող հայրենի հողն է»։ Արտակ Մաղալյանը ճիշտ դնդրում է կատառուած, գրելով, որ «Մելիք Շահնազարի բացասական կերպարի հեղինակը ոչ թե

Րաֆֆին է կամ մեկ այլ ուսումնասիրող, այլ հենց իսրբ՝ Մելիք Շահնազարը, իր ազգադավ գործեռով։ Դավաճաններն անարգանի սյունին դեմք է գամկած լինեն այժմ եւ միշտ եւ հավիսյան, իսկ Արտեն Մելիք-Շահնազարովն ու իր տոհմակիցները միշտ կանեն, եթե դանեացնեն իրենց արժանակոր մեկ ուրիշ նախորում, օրինակ, նոյն դավաճանի որդի Մելիք Զոամուստին, ով «իշխանության է եկել՝ իր հոր աջակցությամբ կայացած Ղարաբաղի խանության դեմ անհաւս դայլար մղելու Վճռականությամբ», եւ ով իր ողջ կյանքում փորձեց հոր ճակատագրական սխալը սրբագրել, թեև ինչ համես արդյունների հասավ, բանի որ գործված սխալն ահոելի էր։ Փանահի, նուա որդի իբրահիմի եւ թռոաս՝ Մեհրի-դույի խանների հակահայկական

Վեց տոհմածառերուա իգական սեոի ներկայացուցիչները անքավարաւ են ներկայացվել, ինչը նեղինակը բացատրուա է «սկզբնադրուսներուանց մասին եղած տեղեկությունների սակագությամբ»:

«Վեցաբանում» Արտակ Մաղայանը ընթեցողին է փոխանցում Երկու կարետոր դիտարկում, որոնք անհրաժեշտ են մեր այսօրվա ու վաղվարամար. «... Արցախի մելիքությունների դատմությունը նաեւ միաբան լինելու մի յուրօինականացած է գալիք սերումդներին: Այդ դասը հաշվի առնելու դեղուամ մեր Դայրենիի այլեայլ անցյուններում եաւ կառող են հայտնվել նորօյականահներ եւ իրահիմներ»: Ա. Մաղայանը շարումակում է. «Եպ, վեցաբան, եթե այսօր ունենա՞մ ազատ եւ անկախ Լեռնային Ղարաբաղի և անրադեսություն, առաջ այդ դետության կացածան ենթախորհուած, անտարակուս, իրենց առուանափ դերն ունեն նաեւ Արցախի հերոսական մաս»:

Այս եզրակացություն-դատամաները կրկնվուան նաեւ գրի ռուաերեն ու անգլերեն ամփոփուաերուա, որոնց լեզում համարյա անթերի է:

Արտակ Մնադայանն Եթևանի Մասոցի անան Մատենադարանում եւ Պայաստանի ազգան արխիվում իր հայտնաբերած վավերագրեացից 0-ը հրապարակել է գրի երկու հավելվածներում: Դրանի վերաբերուա են Մելիք-Շահնազարների տոհմին, (32 վավերագիր) ու Արցախի ուրծիչների եւ Պարսկաստանի զահաժառանգ քրքաս-Միրզայի 1826 թ. հանդիդան հետանիներին (18 վավերագիր): Դավելվածներն ու են ներածական, անհրաժեշ ծանոթագրություններ, իսկ վավերագրերը բերված են բնագրի զգով (հայերեն, ռուաերեն):

սահմանից շատ հեռու: Դատաղարտելով դավա-
ճաններին ու նրանց մերօյա դատապահներին,
նա, այնուամենայնիվ, զերծ է մնում հակառակ
ծայրահեղությունից՝ ազգայնամոլությունից եւ
դատմության գումազարդումից:

Գիտական դարբերական մամուլի հրատարակումներից համոզված լինելով Արտակ Մաղասինի գիտական բացառիկ բժախնդրության մասին, գրախոսվող հատուի ընթերցման ժամանակ լննադատական խոսք ասելու հիմքեր գտնելու համար գիրն ընթերցել են ծայրագույն ուսուադրությամբ։ Այդ մոտեցումը սկեց իր դռուտները ... նվազագույն արդյուններով։ Մեր նկատություններն ամփոփում են հետեւալ կետերում։

Բացթողովներ. կարելի է մի խնի տողով գտնի Գանձասարի կաթողիկոսի, մելիքների և Ղարաբաղյի խաների դատական գործառութեների համատեղման կամ տառմիտման հարցերի մասին:

Աղամանականացած գոտիառավաճարը զայ Արցախի երեք դեկապար գործիչների վերաբերյալ՝ Շուշիի բանտում երկու տարի արգելափակումը հեղինակը «ոչ երկար» է գնահատում, մինչդեռ ընդամենը ուժը ամիս թիֆլիսում, այն է՝ Ներսես Աւարակեցու հսկողության տակ Սարգիս Ետրողովից։ Դասան-Զալայյանի դատվավոր կայանը հեղինակը համարում է «անտեղի նվաստացման երկար ու ծիգ ամիսներ»։ Իհարկե, Զախին կաթողիկոսի ու մետրոպոլիտի հարցան-նությունը նվաստացուցիչ է, բայց մի՞թե երկու տարի աղունաբերու խանի զարհութելի բանտում անցկացնելը ուժը ամիսների համեմատությամբ «ոչ երկար» կարող է համարվել։

Բնագրերից արտագրված սխալներն աննշան թիվ են կազմում: Այսպէս, «թահսիլդար» (դարսչ՝ հարկահավաք) բառը երկու անգամ տղագրվել է «թահվիլդար» (էջ 137), իսկ «թայֆա» (արաբ.՝ համայնք, հավաքականություն) բառը՝ «թայֆա» ձետվ (էջ 152): Կան նաև նմանաբնուր մերժություններ:

Այլ սխալներ. Ջյուզով Արտիկինի երկի ֆրանսերն թարգմանության տվյալներում «tare» բառը տղագրվել է «tare» սխալ ձետվ (էջ 11, ծնթ. 14, էջ 314): Կան նաև մուտքագրման եւ դասական ուղղագրության հազվադեռ հանդիպող Վրի-

Վերոհիշյալները երեք չեն նստմացնուա «Արցախի մելիությունները եւ մելիքական սները XVII-XIX դդ.» ղատմագիտական լուսջ աշխատության որակը: Բժախնդյությունն ակնբախ է գրախոսվող գրի ամեն մի էջի եւ տողի մեջ:

Դանձին Արտակ Մաղայանի, հայ դասմագիտությունն անտարակովս հարսացել է մի արժեաւոր դասմաբանով։ Նա իր այս առաջին մենագրությամբ իսկ իրեն հաստատել է իրեւ կայացած դասմաբան։ Դամոզված ենք, Ա. Մաղայանը հաջորդ տարիներին էլ ավելի ծանուակշություն է ունենալու հայկական դասմագիտության, մասնավորաբար՝ Արցախի ուս միջնադարի դասմության ոլորտում։

ԵՐԵՒԱՆԻ ԻՐԱՎՈՒՅՆՈՒԹՅՈՒՆ

Վճռաբեկ դատարանը (ՎԴ) վերջին մեկ տարվա ընթացքում կայացրած որոշումներով, որոնք նախադեղային ուժ են ստացել երեխայի համար այլմենության չափը՝ 1000 դրամը, այն դեղուոյ, երրոաջ դատական վճիռներով այլարի չափը հավասարեցված երգունում սահմանված նվազաւավարձին՝ սկզբում ամսական երազայում՝ 20 հազար դրամ յուրեխայի համար։ Վճռաբեկ դատարանին համար հիմք է ընդունել ՀՀ-ած բազային տուժի չափը՝ 1000 սպազմուկն ամսական աշխատան» ՀՀ օրենի համաձայն օրենսդրությի, հանրապետության նախագահութերի, կառավարության եւ վարչությունների իմաստով որոշես հաշիմք չի կարող ընդունվել նույնանված նվազագույն ամսական

Ներում երկու տարի առաջ իրականացրած մելքագողական ուսումնասիրությունից դաշտվեց, որ դրանից աղաստան են դարձել ոչ թե ծննդազուրկ, այլ՝ սոցիալական ծանր դայմաններում գտնվող երեխաների համար, որոնց ծննդերն ի վիճակի չեն նրանց համար կենսապահաններ աղափովել: Այսպես. Նորի «Մանկատանը» բնակվող երեխաների 98 %-ը միակողմանի ծնողազուրկ էին, իսկ երեխաներից եկուած լիարժեք ծնողներ ումեին: Միայն մերկողմանի ծնողազուրկ երեխայի մասին խոսվեց: Նորի «Մանկան տան» սնօրենի վյաձագործյան համաձայն, 1988-1994 թթ. երեխաների թիվը կտուկ դակասեց՝ մինչեւ 5 երեխա, 94թ.-ից կրկին աճ նկատվեց: Առանձ ծնողական խնամի մնացած երեխաների հետագա մանկաներում հայտնվեցին ծնողներ ունեցող բայց տարբեր դաշտառներով իրենց երեխաների խնամից եւ դաստիարակությունից, նրան օրինական շահերի դաշտառնությունից հրաժարված ծնողների երեխաներ:

Տուժումներ: Ինչպես նշեց Լ. Ղարիբյանը, ել
լով Երեխանների իրավումների տեսանկյունը
որում է գործառ կրթություն կատարելու սու-
րական հանրակրթական դղրոցներում, որում
են կիրքը ցուց տվեց, որ այդ հաստատությու-
ներում ոչ խնամքն էր կատարյալ, ոչ կրթություն

Անցյալ տարվանից մոտ 5000 երեխաներ այսօր 600-700 են մնացել երեխաների խնամքու դաշտամության հաստատություններու «Մենք երեխաների խնամքի ու դաշտամության գիշերօթիկ հաստատություններ ընդունությունից առաջ կարգ գտնվին, որով հսկա սահմանվեցին այն չափանիշները, թե ու կարող են ընդունվել այդպիսի հաստատում, եւ այնտեղ նույնիսկ մի խիս կետ գինի, ըստ որի ծնողն ամեն օպբաթ դեմք է եւ խային տոմ տանի: Եթե չանի՝ նրան կարող զրկել ծնողական իրավունքից եւ երեխան փոխադրել մանկատոմ: Այլ երկրներում զրկել են ծնողական իրավունքից, եթե նրանք հրաժարվուած են իրենց երեխային խնամելուց»: Ես խայի բաժնի գլխավոր մասնագետի ասելու նախարարությունը դեռեւ չի դիմել այդ ուժին, սակայն «ծնողները, եթե մտածուած են, եւ ինչ միջոցների ովհեմել որ այդ 1000 դրամ խնամքն իրենց երեխայի հաւաքին՝ ուժըն ու զրկել ծնողական իրավունքից»:

Այդ դեղուամ ղետությունը մի շարք արտօնություններ է սահմանում նրանց համար. որո

մակարդակը, որում Երեխան բնակվել է մինչեւ Ծնողների ամուսնալութվելը («Ընտանեկան օրենսգիր» 71 հոդված, 2-րդ մաս):

„UNISEF-ի Երեխայի իրավունքի դաշտանության բաժնի ղեկավարի տեղակալ Արտակ Ներսիսյանի կարծիքով՝ դատարանի այս մոտեցումը, իրու, ունահարվուած են Երեխայի իրավունքները։ Նման ղեղթերուած Երեխայամետ վճիռներ տեսի է կայացվեն։ «Դայաստանը, եթե միացել է «Երեխայի իրավունքների մասին» կոնվենցիային, ուժն դարտավոր է իրականացնել այն»,- հայտեց Ա. Ներսիսյանը։

ABA/ROLI հայաստանյան գրասենյակի իրավաբան-փորձագետ Բարբարա Եղինից ցանկացան ճշտել, թե ինչ խղաքանություն կորդեգրեր ԱՄՆ դատարանը նման դեմքերում հիմք կը նդիմե՞ր ծնողի գործազուրկ լինելու վերաբերյալ արված հայտարարությունը եւ չեսուագի նրա իրական եկամուտները:

«Այդ դեղինամ դարտադիր կսուզի, թե
ծնողն ինչո՞ւ է գործազուրկ, կամավո՞ր գործա-
զուրկ է, թե՞ հրաժարվում է աշխատանից, որ-
դեսզի գոյնար չվճարի իր Երեխային կամ ա-
վելի ցածր աշխատանի կանցնի, որդեսզի ա-
վելի ինչ վճարի: Դատարանը կոառանասիրի
ալիմենս վճարողի կրթությունը, աշխատանի-
յին փորձը եւ եթե տեսնի, որ իր փորձով ու կր-
թությամբ ավելի բարձր վարձառվող աշխա-
տանի հնարավորություն ունի՝ այդ դեղինամ ե-

u nuswuruf

ՍԱԱ ՊԵՏՐՈՎՅԱՆ

Ալիմենի Հափի Վերաբերյալ դատարանի մուտքեցումը հակասում է Երկրի սոցիալական քաղաքականությանը

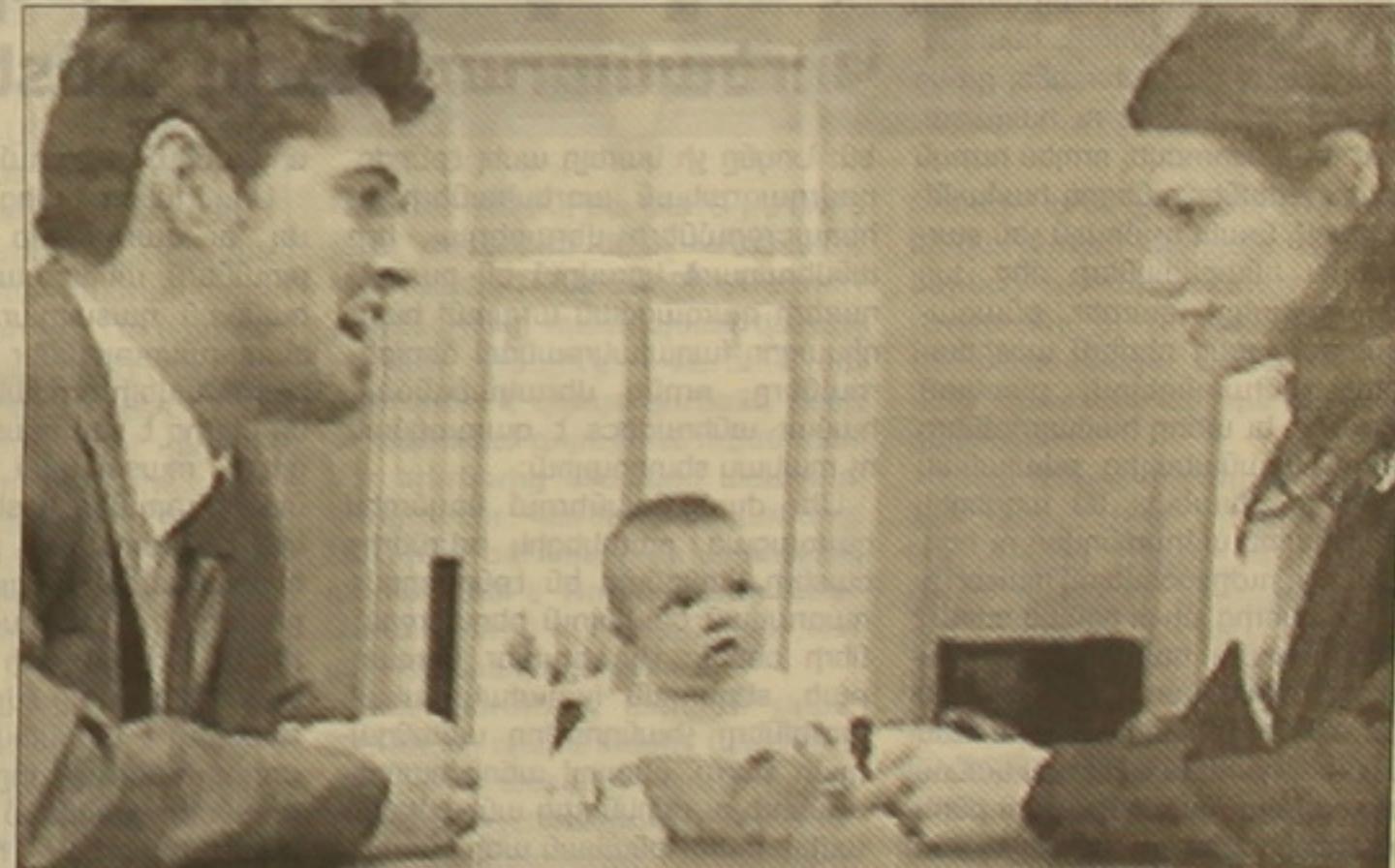
տանիքի երեխաներ: Մանկատան երեխաներ
մոտ 70 %-ը սոցիալական վաս վիճակի դաս-
ճառով էին հայտնվել այնտեղ: Մանկատա-
նութենի ասելով՝ ծնողներ կան, որոնք կուզտ-
նային տուն տանել իրենց երեխաներին, եթ-
է դեռությունը ֆինանսավետ օգներ նուանց: Գա-
վառի մանկատանից վերջին երկու տարիների-
ունդամենը 7 երեխա էր ընտանիք վերադարձե-
ռունցից 4-ը նոյն ընտանիքից էին:

թյունը, եւ այդ հիմնական գաղափարախոսությունից ելմելով առաջադրվեցին մի շարժ խնդիրներ: Առաջին բայլերից մեկն եր ստեղծել երեսաների իրավունքների դաւադանությամբ գրաղվող մեկ ընդիհանուր համակարգ եւ սահմանել գործողության մեխանիզմները:

«Նոր խաղաթականության գաղափարախոսությամբ դեռությունը դեմք է ամեն ինչ անհորդեսզի Երեխան մնա ընտանիքում, որովհետեւ Երեխայի բնականոն զարգացման լավագույն ձեզ մնում է ընտանիքը։ Այսինքն, դեմք է ֆինանսական բոլոր միջոցներն ուղղել ոչ թե հաստատությունների զարգացմանն ու ընդլայնմանը, այլ՝ Երեխաններին հաստություններից ընտանիք տեղափոխելուն».- հայտնեց աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարության ընտանիքի, կանանց եւ Երեխանների հիմնահարցերի վարչության Երեխանների հիմնահարցերի բաժնի գլխավոր նախագծե Լուի-ան Շահենար»:

Սոցիալական անաղակով երեխաների համար Գյումրիու եւ Երեւանում ստեղծվեցին երեխաների ցերեկային կենտրոններ: «Ֆինանսական հնարավորություններն ուղղեցինք ընտանիք, եւ ծնողները երեխաներին ուզու են տուածանել անգամ մի փոքր նյութական աջակցության դեմքում, այդ փորձնական ծրագիրն իրականացրիմ Լոռու մարզի մանկատանը, որտեղից երկու տարվա ընթացքում մոտ 80 երեխա վերադարձակ ընտանիք եւ կանխարգելվեց 20 երեխայի մուտք հաստատություն»,- ավելացրեց երեխաների հիմնահարցերի բաժնի գլխավոր:

մասնագետ Լոփիզա Ղարիբյանը:
2007 թ. սեպտեմբերին ՀՀ կառավարության
ընդունած որոշումով այդ երեխաների համար
ստեղծված 7 հաստատություն կրթության նա-
խարարությունից անցավ սոցիալական աղա-
հովության համակարգ՝ դառնալով երեխաների
խնամքի ու հաստատության գիտեօթիկ հաստ-

առանց ծնողական խնամի մնացած երեխայի՝ բնակարան է հատկացնում, կարող է թիսայի ալիմենտն ավելի բարձր կնշանակի», ասաց նա:

հանձնելու դրվագը կազմակերպությունը ստուգայի հնարավորություն է ընձեռուած, ամսական 17-18000 դրամ կենսաթոշակ է վճարուած եւ այլն:

Փաստաբանների դալատին կից գործող ակոմքում հավաքված մի խոաք փաստաբաներ Խնարկեցին վճռաբեկ դատարանի մոտեցումը՝ ալիմենի գոյարի չափի համար հիմք ընդունել բազային տուրի չափը՝ 1000 դրամ, թե դեմք է հիմք ընդունել նվազագույն աշխատավարձը, ինչողես նախկինուա եր արվուա: Ձնարկման մասնակիցների եզրահանգումն այն եր, որ այս հարցուա դեմք է գերակա լինի Երեխայի ժահը, իսկ դատարանի մոտեցումը, որ Երեխան կարող է աղրել օրական 33 դրամով, մեղմ ասած, իրատեսկան չէ: Բացի այդ, ո՞րն է 1000 դրամ սահմանելու տրամաբանությունը, թե ծնողը չի աշխատուա ինչողես դեմք է վճարի նաեւ սահմանված 1000 դրամը: Դրանով խախտվուա են Երեխայի այն բոլոր իրավունքները, որոնք ամրագրված են ՀՀ օրենսդրությանը եւ «Երեխայի իրավունքների մասին» միջազգային կոնվենցիայով, որը վավերացրել է մեր Երկիրը:

Փաստաբանները ներկայացրին. Նաեւ մեր իրականության մեջ առկա իրավիճակը, երբ ծնողներն իրարից Վեժ լուծելու նղողանվ զանազան միջոցների են դիմում այլմենք Վճարելուց խուսափելու համար, հատկապես, երբ խոսվում է գոյացման մասին է: Նման իրավի-
ճական պահանջման մասին կա այլ պահանջում:

ճակներին նողասում է մեր երկուամ առկա սպերային տնտեսությունը, որը ծնողներին հնարավորություն է տալիս դատարանում հայտարարել, որ չեն աշխատում, իսկ դատարանն էլ չի սուլքում ոչ առկած հայտարարությունը, ոչ ել հաշվի են առնվում այն կենցաղային դայմանները եւ սոցիալական կենսաաղահովման դատարանի վիճակագրության համաձայն՝ 2006 թ. ծնողական իրավունժներից զրկելու վերաբերյալ 132 հայց է ստացվել, 2007 թ. 56 դեմք է գրանցվել: Պատճառները մեզ հայտնի չեն, սակայն չի բացառվում, որ առանցուած հենց այսմենքի նվազագույն չափը լինի:

Pոլոր ժամանակներու զարգացած բաղա-
հակրթությունները, բա-
րեկեցիկ երկրները հոն
զանգվածներով դեմի
իրենց են ծգել հետամնաց երկրների
չխվոր բնակչությանը: Եվ բանի որ
աշխարհի հետամնաց երկրները, որ-
դես կանոն, բնական աճով ու
բնակչության թվով անհամեմատ
գերազանցել են զարգացած երկրնե-
րին, առաջ ժամանակի ընթացքու
բարեկեցիկ երկրներու տեղի են ունե-
ցել երնոտողով դրական հեղաւ-
ջումներ: Զարգացման ավելի բարձր
մակարդակ ունեցող եւ գնալով ա-
ռավել բարեկեցության ծգող բնիկ
բնակչությունն աստիճանաբար
կենտրոնացել է խաղաներում, խուսա-
փել ծանր, վտանգավոր, ցածր վճար-
վող աշխատանիներից, բանակում եւ
ուժային կառուցներու ծառայելուց:
Մեծաբանակ աշխատուժ դահան-
ջող այդ աշխատատեղերն ու ծառա-
յությունները դատաստակամու-
թյամբ զբաղեցրել են իրենց հայրե-
նիներում առկա անբարվող դայ-
մաններից խոսս և ված եկվոր աւրե-
րը: Դիմնականում անասնաղահ
կամ գյուղատնտեսական այլ զբաղ-
մունք ունեցած եկվոր բնակչությունը

լորովին այլ է ժողովրդագրական ագթեսիան: Դրա նախնական փուզն ընթանում է հիմնականում խաղաղ: Անբարվող իրավիճակներից խուսափած եկվորներին բնիկներն ընդունում են կարեկցելով կամ որոշեն ժամանակառությունում աշխատութ ձեռնուու լինելու դարագայով: Բայց եկվորների կողմից իշխանությունը զավելու ու տարածելու փուզութեղի է ունենում անվերադարձ ավերածությունների հանգեցնող ահավոր աղեք: Մինչանց են բախվում զարգացածության խիստ տարբեր նակարակների վրա գտնվող իրարամերժ հասարակություններ, ոչնչացվում կամ ուսացվում են բնիկ ժողովություններ, դարերի ընթացքում ստեղծած նուանց ողջ բաղադրական ժառանգույամբ հանդերձ: Մինչ այդ օրինաչափութեն ընթացող զարգացումը ոչ իայն կանգ է առնում, այլեւ հետդրվում եւ հավասարեցվում զարացման շատ ավելի ցածր մակարակի վրա գտնվող եկվորների մարդակին: Որևան էլ մեծ լինեն իին, ոջնադարյան կամ վերջին դարերի ազմական ագթեսիաների ու դատապահմների դատարած մարդկային նյութական կորուսները, դրանք սպականին արագ վերականգնվում

Ներ: Նույն գործոնով դեմք է դայնա-
նավորել դատասխանաւության
անկումը սեփական ընտանիքի, երե-
քի, ժողովոյի, հավատի, խաղաքակ-
րական այլ արժեթերի նկատմամբ,
եւ զնալով առող հակումը դեռի ա-
նառողջ բարեր: Բնական է, որ
նման հասարակություններում զնա-
լով մեծանում է այնորիսի աշխա-
տութիւն ու ծառայությունների դա-
հանջը, որոնի կարող են համարվել
հիմնականում դրսից: Իսկ սա հենց
ժողովրդագրական ագեստիայի հա-
մար նոյաստավոր հող ստեղծող հիմ-
նական գործոնն է: Փաստուեն, որ-
քան բարձրանում է բարեկեցության
նիւթը, այնքան զարգացած հասարա-
կությունները նվազում են եւ մոտե-
նում իրենց վախճանին: Դումի կամ
Շյուլզանդիայի կործանման հիմնա-
դատարան դեմք է համարել հենց այս
գործոնը, այլ ոչ թե ուազմական կա-
ռողությունների դակասը, ինչը
աստատում են դատմագրական
նկայությունները: Նույնը կարելի է
սաել ժամանակակից զարգացած
աղաքակրթությունների վերաբերյալ:
Կազմական հզորությամբ նրանի
եթե անգերազանցելի են, բայց ան-
որ են դիմակայել ժողովրդագրա-
կան կործանարար ագեստիային: Մի-

Մեծ Հայոց եւ նրան ժամանակակից հայկական մյուս ղետություններն ու կազմավորմներն ունեին հիմնականում զյուղական համայնքներում ընդգրկված բնակչություն։ Այդ երկներում կային բազմաթիվ բաղադրիչներ եւ խաղաքային հոծ բնակչություն, բայց չկային մեզարուխներ եւ խաղաքներում բնակչության գերկենունացում։ Տվյալ ժամանակի հայկական աշխարհը զարգացածության ու շարեկեցության առումով առանձնահետու չեր տարբերվուած ջակա երկրներից, ինչից հետեւած է, որ դեռի Հայաստան բնակչության եական ներկայութեան չեն եղել, եւ նրան չի սղանակած է ժողովրդագրական ագրեսիան։ Հայց VII դարից սկսած, երբ ծավալը լեցին առարական, իսկ այնուհետեւ տարբեր այլ ժողովությունների լայնացածաւաք ասլատակություններն ու եղածարժերը, ստեղծվեց բոլորվի այլ իրավիճակ։ Տարածաշրջանուայտնեցին զարգացածության ու շարեկեցության խիս ցածր մակարակ ունեցող, բիշ վարժ ու բարեփաղաքակրթական այլ արժեքներ դաշտանող բազմաթիվ ժողովություններ, ու ոնց հումքու այլիներով դեռի իրեն եւ

բայլուս, այսուհետեւ զայտական ժամանակաշրջանում: Բայց դա խնդիր երկարաժամկետ լուծուած չի կարելի համարել, քանի որ այսօր Հայաստանի Հանրապետության շատ ըջաններ ու գյուղեր կիսադաշտակ են, իսկ բնակչության մեծ մասը կենտրոնացել է մայրաքաղաքում: Նման իրավիճակն է նաև ԼՂՀ-ում:

Եթե չլիներ Արցախյան ազատամարտը, աղա ժողովրդագրական այլ, ուստի ավելի աղետալի իրավիճակում հայտնված կլիներ Դայաստանը: Դակամարտության բացակայության դարագայում մենք բարիդրացիական հարաբերություններ կունենայինք Աղրեջանի ու Թուրքիայի հետ եւ գրեթե բոլոր կողմերից ենթարկված կլինեինք ժողովրդագրական հումքու, լայնամաստաք ու անկասելի ագրեսիայի: Այդ դեղուամ, բաղաներուած տեղի բնակչության կենտրոնացնանք զուգահեռ, դատարկվող գյուղական շրջանները կընակեցվեին բնիկներից անհամեմատ բարձր բնական աճ ունեցող եւ նրանց նկատմամբ անբարյացկամ տրամադրված, բաղաբակրական այլ արժեներ դավանող եկվոր տարրերվ: Ընդ որուամ, ի տարբերություն խորհրդային շրջանի, դա տեղի կունենար անհամեմատ ավելի արագ ու հոծ զանգվածներով, բանի որ, բացի Աղրեջանից, Դայաստանը ժողովրդագրական ագրեսիայի կենթարկվեր նաեւ Թուրքիայի ու Իրանի սահ-

ՄՈՒՐԱԴ ՕՎԱՆՅԱՆ

ԺԱՂԱԿԱՐԱԿԱՆ ԱՎՐԵՒԽ

Են: Խոհման չի կարելի ասել եթուծո- Սովորությունը է ներսում:

ηοվրդագրական ագրեսիաների ու հեղաշրջումների վերաբերյալ, երբ անվեռադարձ կորսվուա են բազում դարերի զարգացման արդյունք հանդիսացող խաղաֆակրական ձեռքբերումները, որոնց վերականգնման համար անհրաժեշտ է զարգացման ոչ դակաս տեսդություն:

Սույն բննությունից կարող է հետեւլ, որ զարգացած խաղաֆակրություններն անխուաափելիութեն կործանման դատաղարտված, մեռնող հասարակություններ են: Բայց այս հարցի ավելի որոշակի դատասխանը կարող է տալ դատմությունը: Անգլական, տատիկական, ինչպէս ռուսական

Մեր ժամանակներում նոյնողես զարգացած, բարեկեցիկ երկրներից շատերը կանգնած են էթնոժողովրդագրական ծավալուն հեղաշրջումների շեմին: Այդ երկրներ ներգաղթած, տեղական խաղաքակրթական արժեթիվը չհանդուժող ավանդադարձական տարրը, գնալով աճող համարումների ու բնիկներից անհամեմատ պետք բարձր բնական աճի ընորհիվ մոտ աղագայում արդեն այնդիսի թվախանակ կարող է կազմել, որը բավարա կիմի էթնոժողովրդագրական հեղաշրջման համար: Դրա համար դարտադրի չի, որ ավանդադարձական եկամուտը թվով գերազանցեն բնիկներին: Ի տարբերություն հարմարավետ դայնաների սովոր, գնալով թուզող դիմադրողականություն ունեցող բնիկների, դժվար դայնաներում աղրած, իրենց կամքը ցանկացած միջոցներով ու զոհողությամբ իրագործելու դատարան այդ խավը բավական է, որ կազմի 20-30 տոկոս:

Դիմականում ավանդադարձական եկամուտի կողմից սանձազերծված ահարեւէչությունն ու զանգամածառակի

անկարգությունները որու սթափություն առաջացրեցին Արեանություններգործի հոսքերը նվազեցնելու առողջությունը: Դա հարցի ժամանակավոր լուծում է, որը կարող է հետաձգել մեծ աղետը, բայց ոչ թե չեզորությունը: Անհրաժեշտ է նկատի առնել այն, որ ի տարբերություն շատ ցածր, գրոյին նոտեցող բնական աճ ունեցող զարգացած հասարակությունների, նրանց մեջ արդեն թափանցած ավանդադարձ եկվորտ տարրն ածում է անհամեմատ արագ: Բացի այդ, բարեկեցության ու աղափակվածության նակարդակի բարձրացմանը զուգահեռ, զարգացած հա-

Այսպահովյան զուազակությունը ներհուսմունք չէ առաջարկված:

լոյսազանքյամ զուազանգուհու այդ ներհոսը չթուղացավ, մանավանդ որ այդողիսով Դայաստանը դարձավ շատ ավելի բարեկեցիկ ու զարգացած, հետեաբար՝ առավել գրավիչ ու ծգող հետամնաց ու չփափու եկվորների համար: Դայաստանն ի համար կործանարար գրավչությունը դահլյանեց նաեւ հետազյումը Ծուրջ 13 դար (VII-XX դդ.) անընդմեջ ենթարկվելով ժողովրդագրական հումկու ագթեսիայի, այն համատարած բնակեցվեց եկվոր էթնիկ տարրերով: Դան զուգընթաց, դեւականությունը կորցրած, ինծ զանգվածներու հայրենիքը լրող, էթնիկ ժողովրդագրության առունով իր դիրիեց զգալիորեն զիջած հայ ժողովուսդը, գնալով սպառացող եկվորների կողմից դարբերաբար ենթարկվուած եր նաեւ ուղղակի բնաջնջման: Այն իր զագաթնակետի հասավ XX դ. սկիզբին, երբ եղեռնը ենթարկվեց գերե ողջ արևատահայությունը, հազարամյակների դասմություն ունեցող բաղադրակրթական ողջ ժառանգությամբ հանդերձ: Այդուհուով, դարեր շարունակ անընդմեջ ընթացած ժողովրդագրական ագեստիան ի վերջո հանգեցրեց ժողովրդագրական ամբողջական հեղաշրջման եւ բնիկների խողար ոչնչացման: Այսինքն, VII դ. սկսած, Դայաստանում ընդիհանուր առմամբ ընթացան ժողովրդագրական աղետի համացնող այն նույն գործընթացները, որոնք տեսանբ զարգացած այլ բաղադրակրթյունների (Ծումեր, Շոռներ, Բյուզանդիա) դեմքերուած:

Խորհրդային տերության մեջ ընդգրկված Դայաստանի մի համակածը նույնության վերածվեց բարեկեցիկ հանրապետության, ինչը նողաւուց, որ այն նույնության ենթակայի ժողովուրդագրական ագրեսիայի: Այս տեղի բնակություն հաստատելու գնացուվ շատ ազերիներ գերադասում էին: Թիրարժության գաղտնական բարեկեցուրդ եւ բարեկեցության ցածր մակարդակ ունեցող Աղբեջանից: Անցած դար 80-ական թվերին նրանք ստանալից թիվ էին կազմում եւ ռազմավարական կարետության տեղաբաշխ վածություն ունեին ոչ միայն սահմանամերձ, այլև խորհային որոշ ջաններում եւ Արարատյան դաշտավայրում: Արցախյան ազատամատուրության ազերիական ժողովուրդագրական ագրեսիային ջախջախիչ հակառակած հասցվեց ինչութես Ղարաբաղը:

❖❖❖
Ժողովրդագրական նույն դատմա-
կան զարգացումների համատես-
տում դեմք է բննել նաև հայ ժողովր-
դի դատմությունը։ Դա հնարավորու-
թյուն է տալիս նորովի մեկնարանե-
ոչ միայն Հայաստանի անցյալը, այ-

Նոր Եւ Խաղալոյ կդառնար Արած ձեռին: Նման զարգացումների դեմքուա մեն կունենային կաթվածահար խղախական ու տնտեսական իրավիճակ, մեր փողոցներում կտօրիներ ահաբեկչությունն ու սարսափը, Եւ Դայաստանից բնիկների արտագաղթը կունենար անհամեմա պէտի բարձր տեսլեր, բան այժմ է: Ներկա իրավիճակը թեւ միշտարական չէ, երբ այս բնակավայրերի բնակչությունը զնալով նուրանում է, բայց Թուրիայի ու Ադրեզանի հետ ունեցած փակ սահմանների դարագայում դրան չեն լցում օտար բնակչությամբ: Ակնհայտ է, որ բաց սահմանների դարագայում կերկնվեր Դայաստանին դարեր շարունակ դատուհասած ժողովրդագրական հումկու ագեստան, դրան հետեւած աղետալի հետեւաններով: Եթե նկատի առնենք, որ ուս թե ուս սահմանները բացվելու Եւ ներկա հակառակորդների հետ փոխհարաբերությունները բարելավվելու են, ինչը թե ներկա իշխանության, թե ընդիմության կողմից համարվում է խղախական առաջնահերթություններից մեկը, աղա դատմությունը եւ անցյալի փորձը հերթական անգամ անտեսելու դեմքում՝ իրադարձությունների նման զարգացուած դեմք է համարել Դայաստանի համար անխուափելի աղագա: Պատմության դասերը դարտադրում են գիտակցել, որ մնայուն հաղթանակները ձեռի են բերվում ոչ թե դատերազի դաշտերուած, այլ՝ ժողովրդագրության ճակատում: Անհրաժեշտ է հիշել, որ այսօր կան այս ժողովուսդներ (դագախներ, դրդողներ, ազերիներ, ֆրդեր, կոսովցիներ եւ այլն), որոնք թերեւ լուրջ դատերազմներ ու ճակատամարտեր չեն մղել, բայց ունեն բավականին ընդարձակ սահմաններ ու նեցող դետականություն: Իսկ մենք, թերեւ մեր գոյության ողջ ընթացքուագերեր անընդիա դայխար ու դատերազմներ ենք մղել հանուն մեր դետականության դահդանան կամ վերականգնման, ի վերջո կորցրել ենք մեր բնորրանի մեծ մասը եւ տեսականության գրկել դետականությունից: Այս իրողությունից հետեւում է, որ մարտի դաշտերում ձեռի բերված ամենափառահեղ հաղթանակներն ի դերեւ են լինուած, եթե դրան չեն ամրապնդվում ժողովրդագրության ճակատում:

Սամվել Տեր-Սահակյանը շարունակեց հաղթարտավը

Հայմասի Եվրոպայի դատանեկան առաջնությունում հաղթարտավը է շարունակում Սամվել Տեր-Սահակյանը: Նա 4-րդ տուրում է հաղթանակով ավարտեց դարձան՝ այս անգամ դարտույան ճամփուր ինչ Մարչել Կանաչեկին: Սամվելը 4 միավորով ցւեց Նիլս Գրանդիոսի հետ մինչեւ 16 տարեկանուն մրցաւարի առաջատարն է: 5-րդ տուրում նա հանդիպելու է ցւեց աշխատահիսի հետ և հաղթելու դեմքում կդառնա միանձնյա առաջատար:

Մինչեւ 4-րդ տուր մեկնարկն առանց միավորի կորուսի է խաղում նաև Կարեն Գրիգորյանը: Սակայն նրան չհաջողվեց շարունակել հաղթարտավը, որը կասեցրեց ողասատանի Վլադիմիր Ֆենդոսենը: Նրանց դարձան ավարտվեց ոչ-ո՛քի: Մինչեւ 14 տարեկանուն մրցաւարում Գրիգորյանը 3,5 միավորով 5-րդ տեղում է: Տարիային այս խմբի մրցաւարի մեջ նյու մասնակիցներ Դովիկաններ Գրիգորյանն ու 3, Խաչատրւ Երանեանը՝ 2,5 միավոր: Այսեղ միանձնյա առաջատարը 4 միավորով թվառուսի Վլադիմիր Կովայովը է:

Մինչեւ 18 տարեկանուն մրցաւարում Դովիկ Դարմեյսյանը ու Վարդամ Խոջայանը 2,5-ական միավոր են կատարել: Այսեղ 6 աշխատահիսներ 3,5-ական միավորով զիյավորում են աղյուսակը: Մինչեւ 12 տարեկանուն մրցավեճում Նորայր Թոռոսյանը ու Վլադիմիր Կանջարյանը կատարել են 2,5-ական միավոր, իսկ Դավիթ Ավետիսյանի հաշվին գրանցված է 2 միավոր: Այսեղ է առաջատարները հինգն են, որոնք դեռևս միավոր չեն կորցրել: Մինչեւ 10 տարեկանուն մրցաւարում հայրու տոկոսանու արդյուն-

ով աղյուսակը զիյավորում են ողասատանի Վլադիմիր Մինչուն եւ թուր Այս Մարանդին: Սեր չորս աշխատահիսների լավագույնը Մանուել Պետրոսյանը արդյունն է (2,5 միավոր):

Աղջիկների մրցաւարում հայ աշխատահիսներից լավագույնը Վարդիկի Ջալաջանի արդյունն է (3 միավոր), որը մինչեւ 18 տարեկանուն մրցաւարում առաջմամ ամրատելի նորայր Թոռոսյանը ու Վլադիմիր Կանջարյանը կատարել են 2,5-ական միավոր, իսկ Դավիթ Ավետիսյանի հաշվին գրանցված է 2 միավոր: Այսեղ 4-ական միավորով առաջատարները են թուր աշխատահիսների կուրու Օգոստին ու ողասատանի Օլգա Գիրյան: 2,5-ական միավոր ունեն ամենակրտսեր տարիային խմբերու հանդես եկող հայ աղջիկները՝ Միքի Ազգաբեկյանը (12 ս.), Միրանու Ղուկասյանը (10 ս.) եւ Դասմիկ Չահրազյանը (10 ս.):

Կիրեռություրը լայն տարածում է գտնում նաև Հայաստանում

Կիրեռություրը (համակարգչային սպառ) մեծ տարածում ունի աշխատանքներ: Այս մարզանեց անց են կացվում աշխարհի առաջնություններ, միջազգային մի շարժ մրցաւարեր: Տարեցարի մարզանելի նկատմամբ հետարկեալ սրբագրությունն առան է, ավելի մեծ թիվ են կազմու համակարգչային խաղերի մրցանակները: Օրինակ, անցալ տարի աշխարհի առաջնության ընթացքում մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետությունում: 2006-ին առաջին անգամ Երևանում կազմակերպվեց մարզանելի Հայաստանի առաջնություն, որին մասնակցեցին 150 մարզիկներ: Նրանցից լավագույները հանդես եկան հետայրու անցանության ընթական եւ եղափակի փոփ մրցուներին ընթանուու առանք մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետությունում: 2006-ին առաջին անգամ Երևանում կազմակերպվեց մարզանելի Հայաստանի առաջնություն, որին մասնակցեցին 150 մարզիկներ: Նրանցից լավագույները հանդես եկան հետայրու անցանության ընթական եւ եղափակի փոփ մրցուներին ընթանուու առանք մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետությունում: 2006-ին առաջին անգամ Երևանում կազմակերպվեց մարզանելի Հայաստանի առաջնություն, որին մասնակցեցին 150 մարզիկներ: Նրանցից լավագույները հանդես եկան հետայրու անցանության ընթական եւ եղափակի փոփ մրցուներին ընթանուու առանք մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետությունում: 2006-ին առաջին անգամ Երևանում կազմակերպվեց մարզանելի Հայաստանի առաջնություն, որին մասնակցեցին 150 մարզիկներ: Նրանցից լավագույները հանդես եկան հետայրու անցանության ընթական եւ եղափակի փոփ մրցուներին ընթանուու առանք մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետությունում: 2006-ին առաջին անգամ Երևանում կազմակերպվեց մարզանելի Հայաստանի առաջնություն, որին մասնակցեցին 150 մարզիկներ: Նրանցից լավագույները հանդես եկան հետայրու անցանության ընթական եւ եղափակի փոփ մրցուներին ընթանուու առանք մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետությունում: 2006-ին առաջին անգամ Երևանում կազմակերպվեց մարզանելի Հայաստանի առաջնություն, որին մասնակցեցին 150 մարզիկներ: Նրանցից լավագույները հանդես եկան հետայրու անցանության ընթական եւ եղափակի փոփ մրցուներին ընթանուու առանք մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետությունում: 2006-ին առաջին անգամ Երևանում կազմակերպվեց մարզանելի Հայաստանի առաջնություն, որին մասնակցեցին 150 մարզիկներ: Նրանցից լավագույները հանդես եկան հետայրու անցանության ընթական եւ եղափակի փոփ մրցուներին ընթանուու առանք մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետությունում: 2006-ին առաջին անգամ Երևանում կազմակերպվեց մարզանելի Հայաստանի առաջնություն, որին մասնակցեցին 150 մարզիկներ: Նրանցից լավագույները հանդես եկան հետայրու անցանության ընթական եւ եղափակի փոփ մրցուներին ընթանուու առանք մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետությունում: 2006-ին առաջին անգամ Երևանում կազմակերպվեց մարզանելի Հայաստանի առաջնություն, որին մասնակցեցին 150 մարզիկներ: Նրանցից լավագույները հանդես եկան հետայրու անցանության ընթական եւ եղափակի փոփ մրցուներին ընթանուու առանք մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետությունում: 2006-ին առաջին անգամ Երևանում կազմակերպվեց մարզանելի Հայաստանի առաջնություն, որին մասնակցեցին 150 մարզիկներ: Նրանցից լավագույները հանդես եկան հետայրու անցանության ընթական եւ եղափակի փոփ մրցուներին ընթանուու առանք մասնակցել են 70 երկների ուրուց 1,5 մը ներկայացնելու: Իսկ ահա նոյնը բերեն բայց աշխարհի առաջնության մասնակցելու համար արդեն 80 երկներից հայտեր են ստացվել:

Կիրեռություրն աստիճանաբար արագանուվում է նաև մեր հանրապետ

